

Förstudie Januari 2023

Asfaltsplanen

Från ödeplats till mötesplats i Brunnsbo
genom en medborgardriven platsutveckling

Förstudie på uppdrag av Socialförvaltningen Hisingen 2023
Asfaltsplanen - från ödeplats till mötesplats i Brunnsbo genom en medborgardriven platsutveckling

Erik Berg, David Furuholm, Egnahemsfabriken

Innehåll

Intro & sammanfattning

Kartläggning & analys

Förslag

1. Bakgrund och uppdrag	4
2. Förstudiens genomförande	8
3. Sammanfattning av förslag och rekommendationer	10
4. Övergripande förutsättningar	12
5. Aktörsanalys	16
6. Plats- och stråkanalys	20
7. Mötesplatser	24
8. Program- och funktionskrav	28
9. Utdrag från intervjuer och samtal	32
10. Förslag	36
• Utnämning av asfaltplanen till en testbädd...	38
• Medborgardriven platsutveckling	40
• Mobilisering och involvering	42
• Medskapande design	44
• Tillsammansbyggande och social byggprocess	46
• Utformningsskisser	52
• Förvaltning och användning	56

Bakgrund och uppdrag

Denna förstudie har genomförts under december-januari 2022/2023 med målet att kartlägga förutsättningarna för utveckling av "asfaltplanen" i Brunnsbo till en ny allmän offentlig mötesplats för hela stadsdelen.

EN STADSDDEL I UTVECKLING

Flerbostadshuset väster om Litteraturgatan, från Brunnsbotorget i söder upp till Epiloggatan i norr, har funnits i sin nuvarande form sedan mitten på 1960-talet. Området är en uppskattad del av Hisingen, med välskötta fastigheter med hyresbostäder till rimliga hyror, stora bilfria och välgestaltade gårdar och grönytor mellan husen, goda kollektivtrafikförbindelser, närhet både till centrum och naturområden, service, samt förskolor och skolor med gott renommé (bland annat välkända Brunnsbo Musikklasser på Brunnsboskolan med elever från hela Göteborg).

Området har en engagerad befolkning med en förhållandevis stor andel unga hushåll, studenter och barnfamiljer.

Samtidigt finns det brister och behov som inte är ordentligt tillgodosedda. Utbudet av gräns-

överskridande mötesplatser för civilsamhället har under en lång rad av år varit otillräckligt och många grupper upplever att de inte har tillräckliga möjligheter att mötas eller ta plats i det offentliga rummet.

Därtill finns ett ständigt behov att arbeta med "tryggheten och livet mellan husen" i Brunnsbo på samma vis som det gör i andra områden, för att upprätthålla och stärka tilliten till samhället och den goda grannskapskänslan.

För att bidra till utvecklingen av den sociala infrastrukturen i Brunnsbo etablerades den nya mötesplatsen Community Center Brunnsbo i Mötesplats Backa-Brunnsbo på Folkvisegatan 14 i januari 2022, i ett samarbete mellan fastighetsvärdarna Bostadsbolaget och Stena och Socialförvaltning Hisingen.

Den nya mötesplatsen har på kort tid etablerat sig som en viktig resurs och fått stor betydelse för att stimulera olika initiativ och sätta igång positiva sociala spiraler med en mängd aktiviteter.

Bland andra initiativ som är på gång finns även trygghetsvärdar på plats i Brunnsbo sedan hösten 2022 i ett samarbete mellan

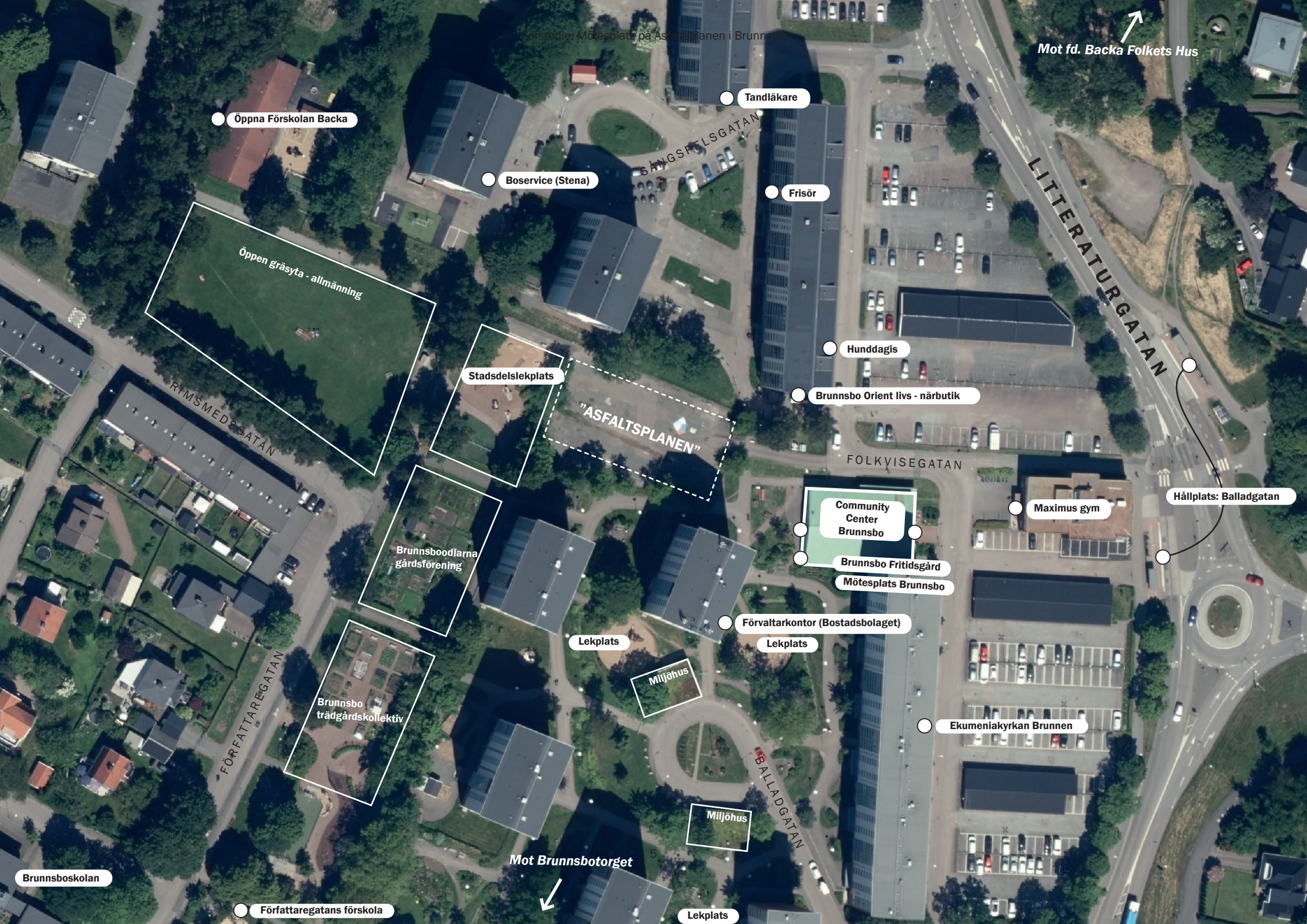
Poseidon och Bostadsbolaget. Detta är ett led i allmännyttans arbete med trygghetsskapande. Vårdarna är närvarande i sina lätt igenkännbara jackor på gårdarna och i rummen mellan husen.

Framtidenkoncernen och Bostadsbolaget har beslutat att arbeta med Brunnsbo som ett Utvecklingsområde.

EN SPRUCKEN ASFALTSPLAN MED POTENTIAL

Mellan Bostadsbolagets hus i Brunnsbo och Stenas hus ligger en sprucken och ojämn asfaltplan med de ungefärliga måtten 45x20 meter. I stadsplanen från 1980 anges ytan som en del av områdets planerade park- och aktivitetsytor, som innehåller flera lekplatser och bollplaner. Genom åren har ytan därefter haft olika temporära användningar. I samband med de omfattande upprustningarna (tilläggsisoleringar, fasadbyten, stambyten) under 2010-talet har den använts för byggbarack och som avställningsyta för byggmaterial.

Idag är ytan för det mesta tom. Detta kan ses

Förstudier: Mötesplats på ASFALTSPLANEN i Brunnsbo

Mot fd. Backa Folkets Hus

Öppna Förskolan Backa

Boservice (Stena)

Tandläkare

Frisör

Öppen gräsyta - allmänning

Stadsdelslekplats

"ASFALTSPLANEN"

Hunddagis

Brunnsbo Orient livs - närbutik

RIMSMEDEGATAN

FOLKVISEGATAN

Hållplats: Balladgatan

Brunnsboodlarna gårdsförening

Community Center Brunnsbo

Maximus gym

Brunnsbo Fritidsgård

Mötesplats Brunnsbo

FÖRFATTAREGATAN

Brunnsbo trädgårdskollektiv

Förvaltkontor (Bostadsbolaget)

Lekplats

Lekplats

Miljöhus

Ekumeni kyrkan Brunnen

Brunnsboskolan

Författaregatan förskola

Mot Brunnsbotorget

Lekplats

BALLADGATAN

som ett temporärt förbiseende: asfaltsplanen är placerad ungefär så centralt som det går att hamna i Brunnsbo och befinner sig dessutom i direkt närhet till Brunnsbo Community Centers mötesplats, som sommartid behöver mer yta utomhus än vad lokalerna erbjuder.

Det händer dock att asfaltsplanen används i sin nuvarande form, exv. av barnens cykelklubb och i samband med större aktiviteter som den ljusshow och parad som genomfördes i Brunnsbo den 10 december 2022, då mycket enkla medel som belysning och eldar transformerade den tomma ytan till en uppskattad samlingsplats för alla grupper från Brunnsbo.

Denna typ av användning är viktig att värna och möjliggöra även i framtiden om platsen utvecklas.

Initiativet till förstudien har tagits av Socialförvaltning Hisingen som är uppdragsgivare för vårt arbete.

Förstudie har genomförts i syfte att kartlägga förutsättningarna och beskriva möjligheter för att utveckla asfaltsytan till en ny gränsöverskridande mötesplats i Brunnsbo, samt att identifiera och beskriva en väg för att göra detta genom medskapande design och sociala byggmetoder.

Förstudien har genomförts av Erik Berg, arkitekt, projektledare och mötesplatsspecialist, och David Furuholm, byggpedagog, folkhögskolelärare och bygghantverkare. Båda konsulterna är baserade på Egnahemsfabriken ett kooperativ bestående av arkitekter, snickare, landskapsarkitekter, trädgårdsmästare, ungdomsledare m fl.

Egnahemsfabriken anlitas för att genomföra denna förstudien utifrån vår erfarenhet av att organisera och leda grupper av människor i medskapande designdialoger i kombination med vår beprövade modell för sociala byggprocesser och praktiskt tillsammansbyggande. Det är det DNA som vi tagit med oss in i förstudien.

FÖRSTUDIENS MÅLSÄTTNINGAR

Mellan Bostadsbolagets och Stenas hus i Brunnsbo ligger en sprucken och ojämn asfaltsplan med de ungefärliga måtten 45x20 meter.

Förstudiens genomförande

Det arbete som redovisas här utfördes i huvudsak under perioden december 2022 - januari 2023.

Under förstudien har ett antal möten och strukturerade intervjuer genomförts för att inhämta information och underlag:

- Startmöte samt mellanavstämning med **Ann-Christin Kallenberg**, Utvecklingsledare, Community Center Brunnsbo och **Beatrice Klein**, Utvecklingsledare Stadsutveckling, Socialförvaltningen Hisingen
- Intervju med **Kim Stals**, förvaltare Brunnsbo, Bostadsbolaget
- Intervju med **Ellinor Gustafsson**, Utvecklingsledare Trygg i Hisingen.
- Intervju med **Mats Alfredson**, Miljöutredare, Miljöförvaltningen Göteborgs stad.
- Intervju med **Johanna Fehler**, vikarierande utvecklingsledare Folkhälsa, Socialförvaltningen Hisingen, fd utvecklingsledare Stadsutveckling i Stadsdelen.
- Intervju med **Jonatan Lidberg**, Förvaltare Stena Fastigheter
- Intervju med **Elise Mogren Karlsson**, ordförande, Brunnsbo trädgårdskollektiv

En summering av synpunkter och kommentarer från intervjuer och möten återges med start på sid 28 samt på sid 32.

Förstudien presenterades för beställarna vid ett möte på Community Center Brunnsbo den 3:e februari.

UNDERLAG

Ytterligare underlag har utgjorts av:

- Litteraturstudier
- Historiska handlingar
- Mailkommunikation
- Platsbesök

Asfaltsplanen har haft varierade tillfälliga användningsområden men står övervägande tiden tom. I denna snedbilden syns byggbodarna som stod på ytan under pågående renoveringsarbeten på bostadshusen i Brunnsbo för några år sedan.

Sammanfattning av förslag och rekommendationer

”Asfaltsplanen” i Brunnsbo är en öppen, väl synlig och lättillgänglig hårdgjord yta med ett centralt läge i stadsdelen. En plats som många dagligen passerar till fots och med cykel. Vi bedömer platsen som väl lämpad för att utveckla en ny gränsöverskridande mötesplats i det offentliga rummet.

Den spruckna asfalten som idag dominerar ytan sätter igång fantasin om hur den här platsen skulle kunna utvecklas och inrymma en variation av efterfrågade funktioner. Här finns helt klart en outnyttjad potential att göra något bra som kan bidra till stadsdelens hållbarhet och utgöra en resurs för de boende när Brunnsbo förtäts de kommande åren.

ASFALTSPLANENS POTENTIAL

Vår bedömning är att det skulle generera sociala, ekonomiska och kulturella värden för Brunnsbo att utveckla en mötesplats på Asfaltsplanen med utgångspunkt i en *medskapande designprocess* följt av en deltagande *social byggprocess*. Till exempel:

- Ett gränsöverskridande byggprojekt bildar en gemensam angelägenhet som bidrar till **anknytning och tillhörighet** och upple-

velse av ägarskap.

- Möjlighet att **stärka delaktighet och involvering** i stadsdelens utveckling genom att involvera föreningar, sommarjobbare och volontärer.
- Möjlighet att **öka tryggheten och tilliten** i stadsdelen genom fördjupade sociala relationer mellan boende och mellan olika grupper av boende, samt mer aktiviteter i rummet mellan husen.
- Möjlighet stärka **föreningsliv och socialt kapital** i området genom ökat utbud av mötesplatser.
- Möjlighet att ge permanent plats för synliga **kulturella yttringar** och lättillgängliga gemenskapande aktiviteter i det offentliga rummet i bostadsområdet.
- Tillföra ett ökat utbud av möjligheter till **meningsfull och utvecklande fritid** för ungdomar och äldre.
- Synliggöra och öka närvaron och **tillgången för omställningsinitiativ** och stadens arbete med praktisk hållbarhet.
- Möjlighet att ge en språngbräda för lokal **ekonomisk utveckling** till nya entreprenörer.

VAD SKA ASFALTSPLANEN ANVÄNDAS TILL?

En del av förstudien har handlat om att försöka skapa en bild av vad asfaltsplanen *kan* och *bör* inrymma i form av funktioner och innehåll. Ska det vara tillfälliga och mobila konstruktioner byggda av restmaterial? Ska det vara flera små permanenta välgestaltade byggnader? Ska det vara en enda större byggnad? Eller ska platsen istället bibehållas som öppen yta och istället förädlas genom ett stort väderskydd? Vi har i förstudien inte sagt att det ena är att föredra framför det andra - vi menar att det bör vara avhängigt vad en medskapande designprocess ger vid handen utifrån deltagarnas intresse. Dock menar vi att en *successiv, stegvis, utveckling* av platsen är det mest effektiva sättet att även göra skapandeprocessen i sig till en mötesplats. Börja med enklare och mer tillfälliga strukturer och gå stegvis mot större och mer permanenta dito. Det ger även möjligheter att längs vägen utforska alternativ och vika av på nya vägar utifrån intresset hos de som deltar.

På sid 52-53 illustreras två exempel på möjliga sätt att disponera och bebygga ytan.

VIKTIGA DESIGNÖVERVÄGANDEN

Utgående från de genomförda intervjuerna samt vår egen analys önskar vi lyfta fram ett antal ”designöverväganden” som är viktiga att ha med sig vid en utveckling av asfaltsplanen:

- Se till att det finns något för alla
- Värna öppenheten
- Ge kulturen hög synlighet
- En tillåtande och experimentell miljö
- Upplevelse av ägarskap och möjligheter
- Beakta arkitekturens signalvärden
- Arbeta med stegvis utveckling och tillfälliga konstruktioner
- Komplettera efterhand med mer permanenta strukturer
- Se till att offentliga rummet fungerar i olika väder
- Ta ner skalan på husen

GENOMFÖRANDE

Vi föreslår en genomförandeprocess som från start tar sin utgångspunkt i att på asfaltsytan inte bara göra något *för* Brunnsbos invånare utan *med* Brunnsboborna.

Vi föreslår initiativtagande aktörerna och fastighetsägaren (Bostadsbolaget) att som ett första ställningstagande gemensamt, och i dialog med staden, utnämna asfaltsytan till en **Testbädd för Medborgardriven platsutveckling och praktisk omställning.**

Som första åtgärd bildar de primära aktörerna en styrgrupp som sätter handlingsramarna och därefter tillsätter en projektgrupp som även bör innehålla sekundära och tertiära aktörer (se sid 40).

Vi föreslår därefter att den medborgardrivna platsutvecklingen i princip bedrivs i form av **fem huvudskeden:**

1. Mobilisering och involvering
2. Medskapande design och planering
3. Enklare tillsammansbygge
4. Avancerat tillsammansbygge
5. Förvaltning, användning, vidareutveckling

Förslaget till genomförandeprocess fördjupas med start på sid 38.

ANALYSER

Övergripande förutsättningar

För att få grepp om behoven och förutsättningarna inleder vi här med en genomgång av de övergripande förhållandena på och runt Asfaltplanen och i Brunnsbo i stort.

STADSDELEN BRUNNSBO

I början av 1960-talet var bostadsbristen i de växande städerna i Sverige stor och det var därför ett viktigt tillskott till Göteborgs utbud av hyresrätter när Brunnsbo uppfördes på kort tid under åren 1962-1965 (precis innan det sk. "miljonprogrammet" som pågick åren 65-75) på tidigare enskild mark som staden köpt in för sin expansion.

Statistiskt utgör stadsdelen Brunnsbo idag Primärområde 410 i Göteborgs stads indelning. Den del av primärområdet som är av relevans i detta sammanhanget ligger väster om Litteraturgatan och öster om den skogshöjd som delar stadsdelen i två delar, i denna del ingår basområde 41005 (Balladgatan, Prologggatan m fl) 41006 (Brunnsbotorget) och 41007 (Författaregatan).

Inom dessa tre basområden är den totala folkmängden 4100 invånare (2021).

Lägenhetshusen i Brunnsbo består i huvudsak av två typer: höga och smala skiv/lamellhus respektive punkthus som ligger fritt enligt planprincipen om hus i park. Våningsantalet är 8-9 våningar. Ytorna mellan husen är överlag bilfria och bilparkeringarna har koncentrerats till större parkeringsytor mellan Litteraturgatan och de nord-sydligt orienterade lamellhusen.

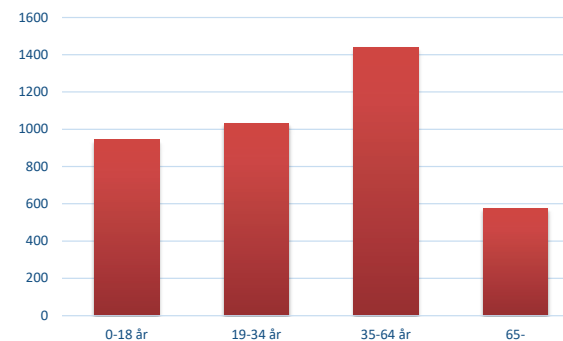
Stadsdelen är populär och väl lämpad för barnfamiljer tack vare en förhållandevis stor andel större lägenheter. 7 av 10 lägenheter är 3:or eller större, att jämföra med 5 av 10 i genomsnitt för Göteborg. Här är istället 5 av 10 lägenheter är fyror eller större, att jämföra med 3 av 10 i Göteborg som helhet (i detta inkluderas enbart bostäder i flerbostadshus).

Stadsdelen har också en stor andel barnfamiljer, befolkningspyramiden ser därmed ut ungefär som genomsnittet i Göteborg som helhet vad avser fördelning mellan olika åldersgrupper.

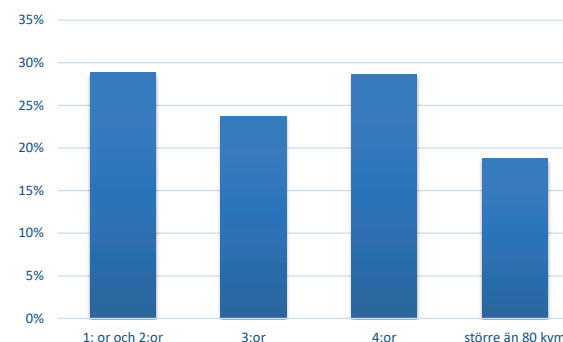
Upplåtelseformerna i området är i stort sett enbart hyresrätter med ett litet antal äganderätter i villor och radhus.

Markförhållandena i stadsdelen karaktäriser

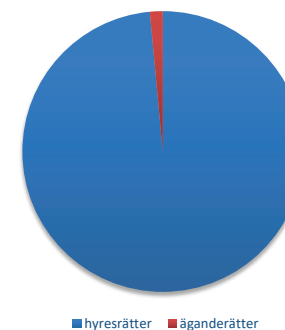
Åldersfördelning inom området

Fördelning av boendestorlekar

Upplåtelseformer

ras av mäktiga leror. All bebyggelse är därför pålad ner till berg. Sedan utbyggnaden på 60-talet har lerjordarna sjunkit samman med upp till en meter, med följd att de pålade husen som står kvar på samma höjd, med tiden fått nya entrélösningar och i vissa fall långa ramper. Större och tyngre byggnader behöver grundläggas med pålning.

TIDIGARE OCH NUVARANDE ANVÄNDNING AV ASFALTSPLANEN

Den aktuella ytan, "asfaltplanen", som förstudien kretsar kring, används idag i samband med vissa aktiviteter och den har även vid vissa tillfällen varit en resurs i samband med exv. ombyggnationer då den nyttjats bland annat som uppställningsplats för byggbodar, som tillfällig parkering och för lagring av byggmaterial.

MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN OCH FÖRVALTNING

Asfaltplanen ingår i sin helhet i fastigheten Backa 7:22, som tillhör Bostadsbolaget sedan drygt femton år (dessförinnan Poseidon). Norr om ytan går fastighetsgränsen till fastigheten Backa 7:12 som tillhör Stena Fastigheter. Allmänna platser och de öppna gårdarna i området är som allmänhet en del

av fastighetsmarken medan gatorna är kommunal mark.

FYSISK PLANERING

BEFINTLIG STADSPLAN: Som nämnts byggdes Brunnsbo ut med högrationella produktionsmetoder och skivelement i betong under åren 1962-1965. Områdets omfattas av en stadsplan antagen i maj 1960, därefter har inga planarbeten gjorts för det aktuella området. I samband med stadsplanens genomförande upprättades en illustrationsplan för området som i huvudsak stämmer med hur området kommit att utformas och ser ut idag (se nästa sida). I illustrationsplanen framgår att asfaltplanen varit tänkt som en del av ett park- och aktivitetsområde med lekplatser och bollplaner. I stadsplanen är markerat ett stråk för underjordisk ledning i ytans norra del som måste tas hänsyn till.

PÅGÅENDE PLANERING: I det direkta närområdet pågår idag planering för omfattande stadsutveckling med uppskattningsvis 1500 lägenheter på parkeringsytorna längs litteraturgatan.

Ett planförslag väntas presenteras andra eller tredje kvartalet 2023.

Det pågående planarbetet medför att förhållningssättet från stadsbyggnadskontoret till åtgärder som på något sätt faller inom eller påverkar planområdet kan förväntas vara mer restriktivt, i synnerhet om åtgärderna inte har stöd i befintliga stadsplanen.

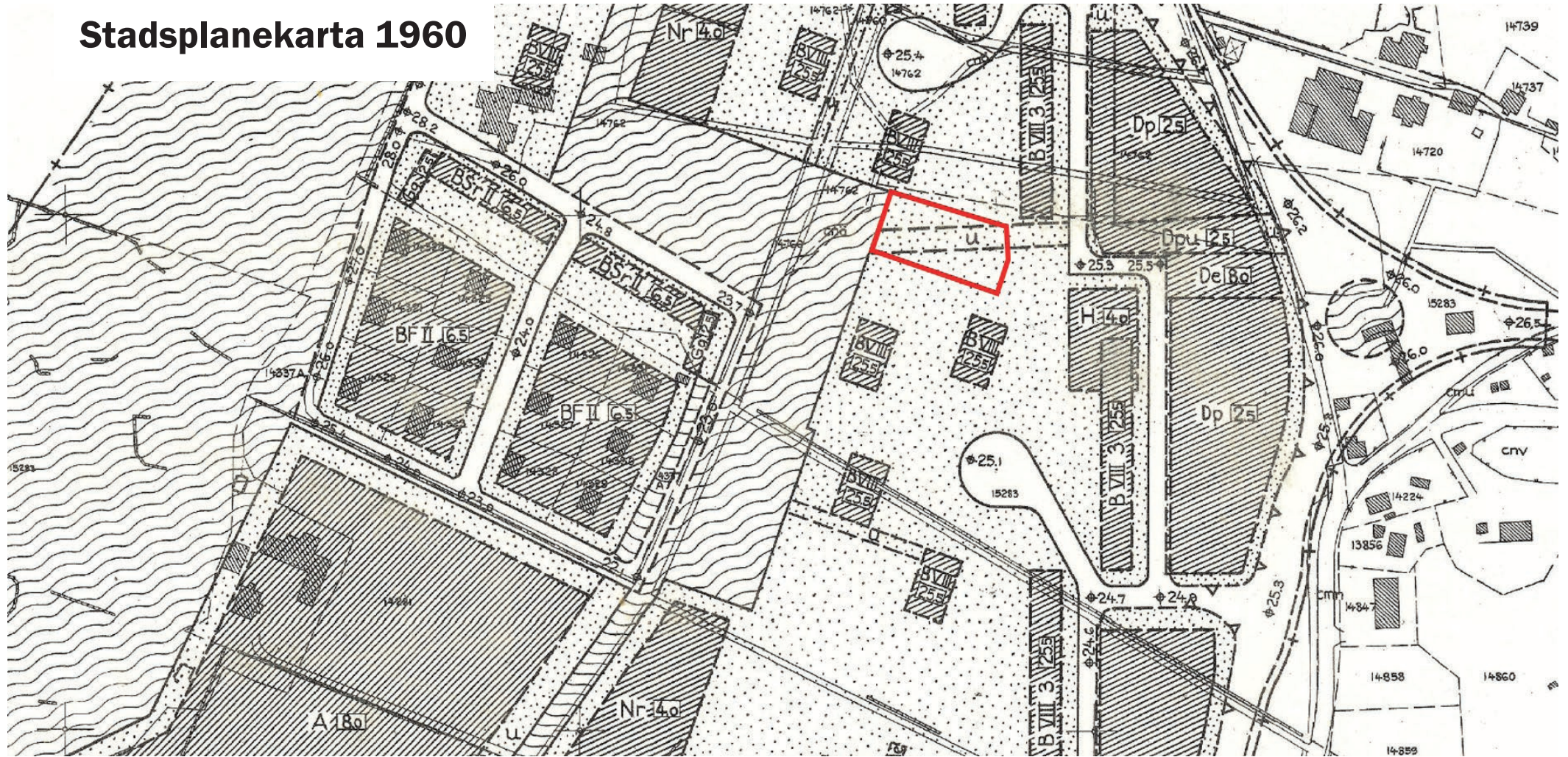
En annan konsekvens är ökar konkurrensen om all tillgänglig mark och öppnytor kommer öka när det tillförs mycket ny bebyggelse.

Tre frågor som den omfattande planerade byggnationen ställer på sin spets:

- Att säkra tillräcklig tillgång till allmänna platser, parkmark och friytor inom stadsdelen.
- Hantering av skyfall i området, det krävs stora ytor för att fördröja, absorbera och avleda det vatten som kommer ner vid ett 100-års regn för att undvika översvämning.
- Försörjningen med förskolor med tillräcklig tillgång till lekplatser och öppen mark.

En del av strategin i de pågående planerna är att skapa en stadspark längre in i området (på Arödsberget) - men det kommer även behövas fler "andningspunkter" och mötesplatser inne i stadsdelen.

Stadsplanekarta 1960

I stadsplanekartan från 1960 framgår att området är markerat som prickmark, vilket innebär att det planmässigt inte skall förkomma någon byggnation här. Prickmarken är något som det gjorts flera avsteg från i andra delar av området, exempelvis vad avser miljöhusen som uppförts på gårdarna, eller byggnaden som innehåller Community Center, som givits en annan form än den som planen medger. Området är även markerat med ett u vilket innebär att det ska vara tillgängligt för underjordiska ledningar. Beroende på hur permanenta strukturer som man vill skall ta plats på ytan behöver man vara uppmärksam på detta, ledningsstråket är med sannolikhet utnyttjat, möjligen för fjärrvärme.

ANALYSER

Aktörsanalys

En aktörsanalys genomförs för att identifiera vilka aktörer och grupper som påverkas direkt eller indirekt av en åtgärd, samt för att beskriva olika aktörers intresse av åtgärdens inriktning och deras möjliga och önskade grad av involvering.

I aktörsanalysen har vi i detta fall gjort en sortering i tre grupper utifrån deras grad av koppling till projektet *i nuläget*:

- **Primära aktörer:** en direkt involvering i att utveckla Asfaltsytan
- **Sekundära aktörer:** påverkas eller påverkas direkt av utveckling av asfaltsytan
- **Tertiära aktörer:** har ett indirekt intresse av projektet eller har en indirekt påverkan.

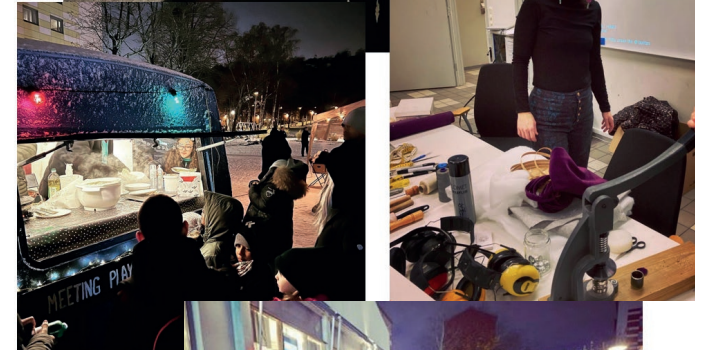
En aktör / grupp som av oss i detta fallet har räknats till grupperna sekundära eller tertiära aktörer, kan mycket väl under projektets utveckling komma att inkluderas i gruppen primära aktörer, det är starkt önskvärt att så kan ske i många fall för att uppnå en stärkt förankring i lokala behov och ett delat ägarskap.

1. PRIMÄRA AKTÖRER

COMMUNITY CENTER BRUNNSBO: Den här mötesplatsen på Folkvisegatan 14 startade som ett projekt i samverkan mellan Bostadsbolaget, Socialförvaltningen Hisingen och Stena fastigheter som också utgör gemensam styrgrupp. Visionen för CCB är att öka framtidstron, delaktighet och tillit till samhället och mellan människor i lokalsamhället. CCB är en primär aktör som sammankopplare, igångsättare, intressent i uppbyggnad och förvaltning.

BOSTADSBOLAGET: Bostadsbolaget är med sina 1220 lägenheter den största fastighetsägaren och hyresvärden i området och har ett stort engagemang i Brunnsbo, samt ett intresse av att utveckla platsen. Bostadsbolaget är även markägare för den aktuella markytan.

STENA FASTIGHETER: Stena äger 7 bostadshus (4 punkthus och 3 lamellhus) norr om asfaltsplanen, omfattande 411 lägenheter samt lokaler, samverkar som stor hyresvärd i området i initiativ för dess utveckling.

Community Center har på kort tid blivit en viktig mötesplats i stadsdelen.

SOCIALFÖRVALTNINGEN HISINGEN: Socialförvaltningen har ett brett uppdrag att arbeta med från insatser enligt Socialtjänstlagen till att arrangera aktiviteter och tillhandahålla mötesplatser som kan ge barn och ungdomar möjlighet till en meningsfull fritid. Förvaltningen arbetar också aktivt med trygghetsfrågor, folkhälsa och civilsamhällets medinflytande över hela Hisingen.

2. SEKUNDÄRA AKTÖRER

BRUNNSBO FRITIDSGÅRD: Fritidsgården har organiserad gruppverksamhet för barn och unga mellan 10-20 år samt drop-in för högstadiet på torsdagar mellan kl 18:00 och 21:00. Delar lokaler med Community Center Brunnsbo.

MÖTESPLATS BRUNNSBO: Verksamhet inom hälsofrämjande och förebyggande i stadsområden Hisingen, Äldre- samt Vård- och omsorgsförvaltningen. Riktat sig till målgruppen seniorer och daglediga med aktiviteter dagtid. Baserade på Folkvisegatan 14 tillsammans med CCB och Brunnsbo Fritidsgård.

INVÅNARGUIDERNA: Invånarguiderna är

medarbetare med olika språkkunskaper och lokal förankring som arbetar uppsökande på torg och mötesplatser runt om på Hisingen, inklusive Brunnsbo, för att svara på boendes frågor och berättar om hur invånarna kan vara med och påverka i samhället. Drivs av Socialförvaltning Hisingen som ett projekt under 2022-2023.

TRYGGHETSVÄRDARNA: I flera av allmännyttans områden finns trygghetsvärdar, så även i Brunnsbo. Trygghetsvärdarna närvarar på gårdar och i allmänna utrymmen, men även på parkeringar, torg och hållplatser. Målet är att vara en del av området och lära känna hyresgästerna och vara synliga för att bidra till gemenskap och upplevd trygghet. Trygghetsvärdarna finns på plats från eftermiddagar till sena kvällen hela året och känns igen på sina röda kläder med Bostadsbolagets logga.

HOUSE OF POSSIBILITAS: Våren 2022 flyttade produktionsplattformen Possibilitas in i det tidigare Backa Folkets Hus på Granåsgatan 2, som ligger cirka 400 meter norr om asfaltsplanen. Ambitionen är att på platsen skapa ett kulturhus för alla på Norra Hisingen, en mötesplats för kultur och interaktion

med replokaler för dans och teater, möteslokaler, ateljéer samt kontorsplatser för aktörer inom scenkonst och musik mm.

ÖPPNA FÖRSKOLAN BACKA: På Rimsmedsgatan 1, ett "stenkast"(100 m) från asfaltsplanen, ligger Öppna Förskolan Backa, en mötesplats för familjer där barn i åldern 0-6 år är välkomna i sällskap av vårdnadshavare eller annan vuxen, öppna förskolan har öppet dagligen och genomför aktiviteter både i de egna lokalerna och i området.

BRUNNSBOODLARNAS GÅRDSFÖRENING: En av två odlarföreningar i området, med ett 16-tal individuella odlingslotter. Odlingsområdet är beläget blott 20 meter från Asfaltsplanen, vid Författaregatan, norr om Brunnsbo Trädgårdskollektiv.

BRUNNSBO TRÄDGÅRDSKOLLEKTIV: En förening med 20-tal aktiva medlemmar i åldrarna 24 - 80 år. Är organiserade som ideell förening och har funnits i sju år. Håller till på fd grusplanen vid Författaregatan som omvandlats med kommunalt stöd till öppen trädgård och mötesplats. Odlingen drivs som tillsammansodling. Under odlingssäsong-

en har man träffar 2 dagar i veckan. Flera medlemmar bor idag i andra stadsdelar. Har behov av bättre vinterförvaring och förvaring över lag, lokal för att träffas och ha möten, lokal för förkultivering, och bättre vattenförsörjning. Viss kontakt med Bostadsbolaget och Brunnsboodlarna, men vill gärna ha mer.

BACKA KVINNOFÖRENING: En ideell förening som bildades under 2022 och bedriver regelbunden verksamhet på Community Center, bland annat stickcafé och dans för barn, mm. Har fått en roll i flera arrangemang tillsammans med CCB, Bostadsbolaget och Stena såsom att ansvara för matlagningen, sköter flaggning på helger mm.

HYRESGÄSTFÖRENINGEN BRUNNSBO: Hyresgästföreningen har lokalgrupp både i Bostadsbolagets del av Brunnsbo och i Stenas del.

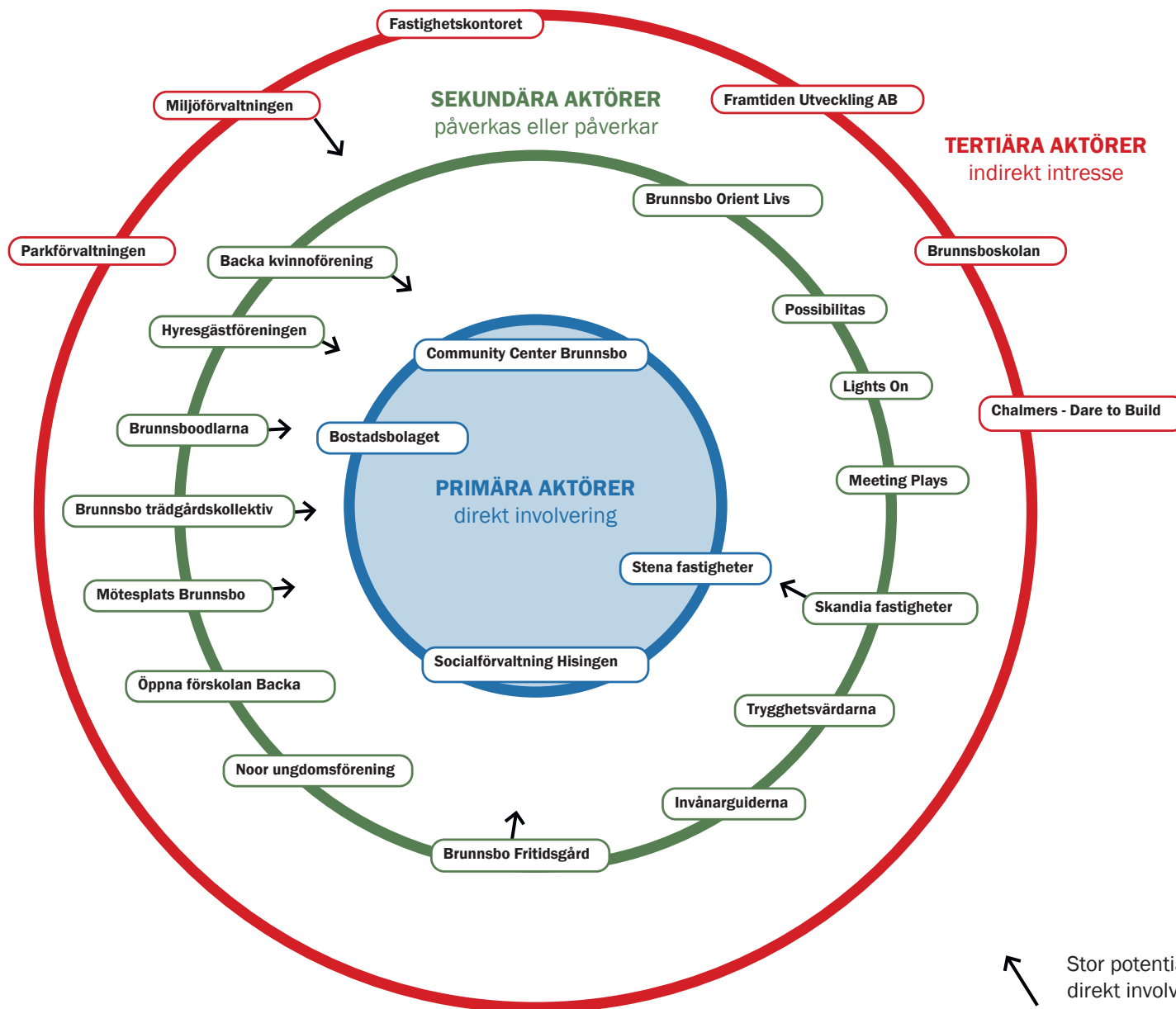
SKANDIA FASTIGHETER: Förvaltar bostäder i fyra punkthus på Rimsmedsgatan.

BRUNNSBO ORIENT LIVS: Den verksamhet som vid sidan av Community Center Brunnsbo befinner sig närmast asfaltplanen och kommer att påverkas av det som sker på ytan. Närbutik drivs av en familj och flyttar

ofta ut frukt- och grönsaksförsäljning på ytan framför butiken, vilket bidrar till trygghet och närvaro på platsen.

LIGHTS ON: Lights On finansieras av Framtiden-koncernen och ingår som en del i Framtidens arbete för att Göteborg inte ska ha några särskilt utsatta områden 2025, Genom projektet bidrar allmännyttan till stadens arbete med att göra grundskolorna till mötesplatser även utanför lektionstid - skolan som arena. Det kan handla om att få hjälp med läsläsning eller att kunna delta i kultur- och fritidsaktiviteter på skolan efter skoldagens slut.

MEETING PLAYS: Kulturföreningen Meeting Plays är en konstgrupp med rötter i scenkonsten som funnits med bas i Biskopsgården sedan 2014. Föreningen skapar mötesplatser i bostadsområden, mobiliserar för lokalt engagemang och genomför gräsöverskridande konstprojekt i samverkan med boende som tar plats och utmanar strukturer för att påverka och förändra samhället. I Brunnsbo har Community Center samverkat med Meeting Plays under 2022, bland annat i arrangemang av skivworkshops och december månads ljusfest och ljusparad.

ANALYSER

Plats- och stråkanalys

Hur människor rör sig på och runt en plats och hur man vistas på platsen avgör dess lämplighet för olika användningar. I denna del har vi tittat därför tittat på Asfaltsplanen ur perspektivet stråkintegration och platsens läge i stadsdelen, samt dess form och rumsliga förutsättningar.

STRÅKINTEGRATION

Inom förstudien har inget insamlande av faktiska rörelsedata skett. Stråkanalysen baseras istället på rumslig analys och en personlig kännedom om områdets rörelsemönster för rörelser till fots och med cykel.

Genom det aktuella området löper två nord-sydliga huvudaxlar för rörelser och en öst-västlig. De nord-sydliga axlarna kopplar samman norra delen av bostadsområdet med Brunnsbotorget, den öst-västliga kopplar bostadsområdet till parkeringsplatserna vid Litteraturgatan och stombusshållplatsen bakom gamla panncentralen.

Längs de här tre huvudstråken sker det hu-

vudsakliga flödet av rörelser till fots inom området. Längs den västligaste av de nord-sydliga axlarna sker det mesta av rörelserna för cyklister. I övrigt är fordonstrafiken inom området begränsad då stadsdelen är trafikseparerad och de fordonstransporter som framförallt förekommer är färdtjänst, flyttbilar och andra servicefordon.

Asfaltsplanen är strategiskt belägen för att vara synlig och fånga upp en mängd av de rörelser till fots som går förbi här.

En aspekt av trafiksepareringen är att många barn och unga rör sig fritt på egen hand längs stråken i Brunnsbo.

TILLGÄNGLIGHET OCH KOMMUNIKATIONER

Parkering: Avståndet till de stora parkeringsytorna vid Litteraturgatan är 50-100 meter. Då området förtätas kommer stora delar av markparkeringen försvinna och till viss del ersättas med parkering i parkeringsgarage. Korttidsparkering och transporter för rörelse-

hindrade finns på Balladgatan och Sångspelsgatan.

Kollektivtrafik: Platsen har mycket god försörjning med kollektivtrafik via stombusslinjerna som stannar på hållplats Balladgatan, 150 meter bort. Turtätheten är hög.

NÄRHET TILL ANDRA MÖTESPLATSER

Asfaltsplanen ligger precis inill en av Göteborgs stads lekplatser och på andra sidan om denna finns en stor öppen äng som framförallt sommartid är en populär yta för både picknick, hundrastning och sportutövande. Norr om ängen finns även Öppna Förskolan Backa som är målpunkt för barn och föräldrar som passerar platsen. Österut gränsar asfaltsplanen till Community Center Brunnsbo och entrén till området från busshållplatsen Balladgatan (120 meter). Ytan har även direkt närhet till närbutiken Brunnsbo Orient Livs i gavellokalen i lamellhuset. En fördjupad beskrivning av mötesplatserna i stadsdelen ges under stycket mötesplatsanalys.

Stråkkarta: huvudstråken

Öppna Förskolan Backa

Öppen gräsyta - allmänning

RIMS MED GATAN

FÖRFATTAREGATAN

Brunnstobskolan

Författaregatans förskola

Stadsdelslekplats

"ASFALTSPLANEN"

Brunnstobodlarna
gårdsförening

Brunnstob
trädgårdskollektiv

Lekkplats

Miljöhus

Mot Brunnstobotorget

Lekkplats

Frisör

Hunddagis

Brunnstob Orient livs - närbutik

Community
Center
Brunnstob

Maximus gym

Hållplats: Balladgatan

Ekumeniakyrkan Brunnstob

Mot fd. Backa Folkets Hus

LITTERATURGATAN

BALLADGATAN

FOLKVISEGATAN

PLATSENS FORM OCH RUSMLIGA FÖRUTSÄTTNINGAR

Form och storlek: Asfaltplanen är ungefär 45x20 meter, dvs cirka 900 kvm totalyta. Planen är i praktiken inte helt rektangulär utan viker av längs gångstråket norr om Balladgatan.

Skugga och ljusförhållanden: Inom förstudien har vi byggt en 3d-modell som visar att den södra delen av ytan både vinter- och sommartid ofta befinner sig i skugga som en följd av de höga punkthusen söder om ytan. Den nordliga halvan av planen har omvänt mycket soliga ljusförhållanden.

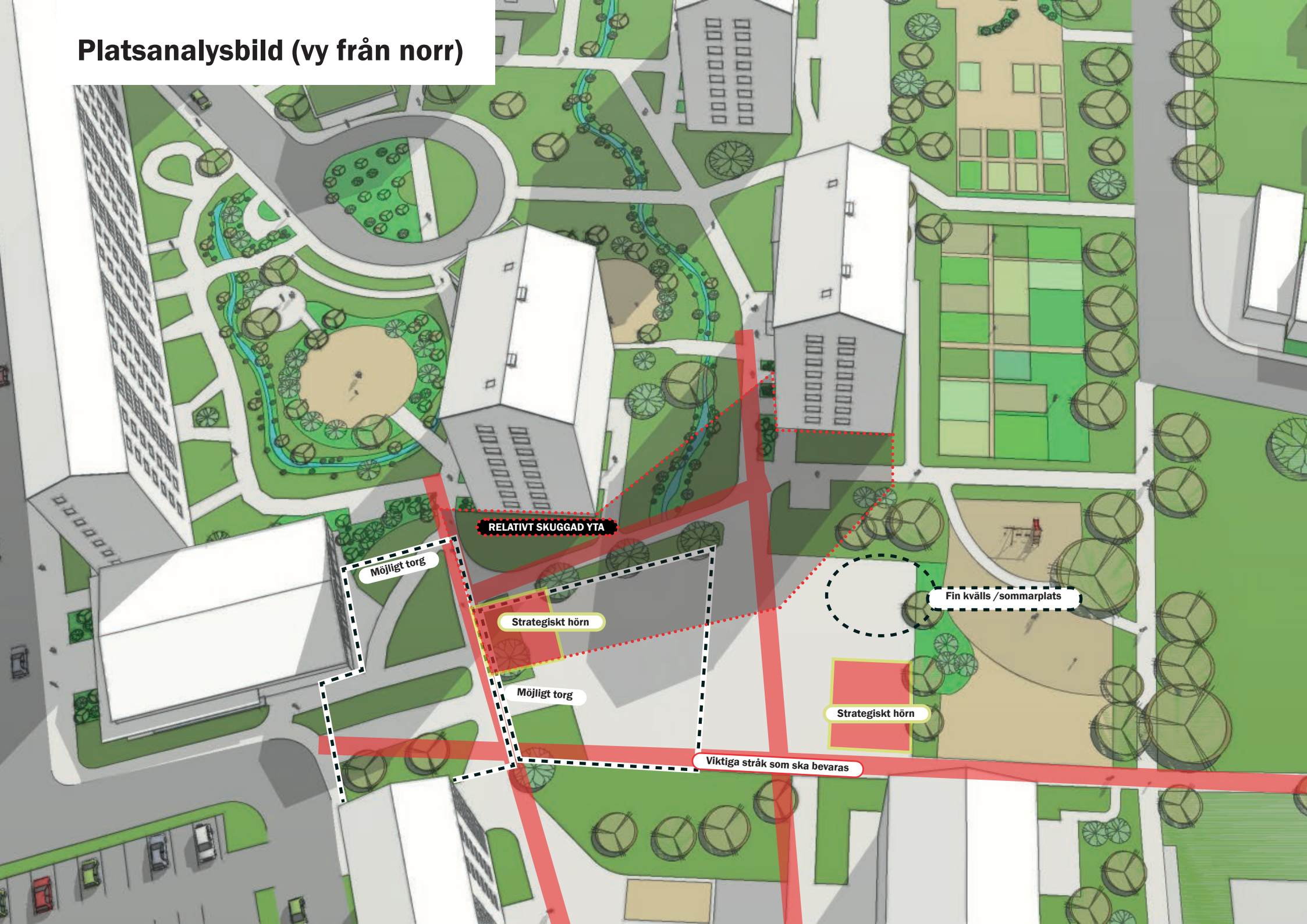
Siktlinjer: Möjligheten till långa utblickar mellan husen är en kvalitet i Brunnsbo som behöver värnas även när stadsdelen förtätas. De långa siktlinjerna mellan husen längs de nord-sydliga axlarna bör enligt vår mening inte brytas, och detsamma gäller möjligheten att från ytan framför Community Centret ha en visuell kontakt med parkområdet väster om asfaltplanen.

Strategiska punkter: Utifrån platsanalysen är några punkter på ytan särskilt strategiska med hänsyn till deras exponering och stråknärhet. I platsanalysbilden på nästa sida har vi markerat två ”strategiska hörn”. På de här platserna bör funktioner som ska ha stor publik exponering lokaliseras.

Möjliga torg: I översikt bilden är även markerat ytor som skulle kunna fungera som torgrum. Att definiera ett torgrum kan handla om att ge det tydligare väggar, inredning och markbeläggning och ibland att avlägsna planteringar eller gräsytor och nivåskillnader som splittrar upp rummet.

Ett tydligt möjligt torg som ligger direkt på stråken är ytan mellan Community Center och närbutiken.

Platsanalysbild (vy från norr)

RELATIVT SKUGGAD YTA

Möjligt torg

Strategiskt hörn

Möjligt torg

Fin kvälls / sommarplats

Strategiskt hörn

Viktiga stråk som ska bevaras

ANALYSER

Mötesplatser

En mötesplatsanalys kartlägger förekomsten av olika typer av mötesplatser i anslutning till det offentliga rummet för att identifiera brister, behov och möjligheter ur ett mötesplatsperspektiv.

I följande analys lutar vi oss mot den metod för mötesplatsanalys som utvecklats av konsultföretaget Inobi (Att bygga mötesplatser 2017). Vi börjar med en beskrivning av de identifierade mötesplatserna och vilka grupper som primärt nyttjar var och en av dem.

BEFINTLIGA MÖTESPLATSER

För grupperna **barn och barnfamiljer** finns ett flertal LEKPLATSER mellan husen, som är tillgängliga året och framförallt används vid vackert väder. Bland husen finns flera mindre lekplatser med gungor och sandlådor. Barn i lågstadieålder kan vistas på dessa ytor självständigt tack vare att stadsdelen är trafikseparerad och det endast förekommer färdtjänst och vissa varutransporter inne bland husen. Direkt väster om asfaltsplanen finns en större STADSDELSLEKPLATS som drivs av Göteborgs stad.

För **alla grupper** är MILJÖHUSEN och sopsorteringsstationerna på gårdarna återkommande destinationer, ofta på väg till bilen eller bussen. Här slängs och sorteras avfall.

Den ÖPPNA GRÄSYTAN vid Rimsmedsgatan är en populär yta att vistas på framförallt sommartid och vid vackert väder. Ytan används framförallt av **ungdomar, familjer och djurägare** för picknick, lekar, rastning av hunder och olika typer av idrottsaktiviteter.

Två större ODLINGAR finns i området, som drivs av två föreningar: Brunnsboodlarna respektive Brunnsbo trädgårdskollektiv. Den sistnämnda är en tillsammansodling medan den förra består av individuella odlingslotter. De två ytorna ligger bredvid varandra och samarbetar kring vattenförsörjning och en del verktyg, men är i övrigt separata. Båda ytorna är öppna att besöka och röra sig genom. Odlingsytorna är en resurs för **odlingsintresserade**.

En bit söder om området, på väg ner mot Brunnsborget, finns en IDROTTSPLATS med planer för fotboll och basket som ligger fint inne i området och används flitigt sommartid. Bouelbanor finns också, samt ett utegym.

Dessa är resurser för **idrottsintresserade, ungdomar och pensionärer**.

FÖRSKOLOR OCH SKOLOR finns ett flertal i stadsdelen i form av Brunnsboskolan (F-9), Författaregatans förskolan, som är en stor kommunal förskola med åtta avdelningar, den fristående Förskolan Änglagård samt Öppna förskolan Backa på Rimsmedsgatan **1**. Mötesplatser för **barn och barnfamiljer**.

FÖRENINGSLOKALER: I Community Centret finns möjlighet för föreningar att erbjuda verksamhet under förutsättning att aktiviteterna är gratis och öppna för alla. Utöver det har hyresgästföreningen lokaler både i Bostadsbolagets och Stenas hus. Ekumenisk kyrkan Brunnen har lokal vid Balladgatan, som används av församlingens medlemmar. Noor Ungdomsförening hyr en lokal i ett av Stenas hus.

VERKSAMHETER; SERVICE, HANDEL: Den främsta mötesplatsen vad avser service och handel är ICA Brunnsbo, vid Brunnsbotorget. Runt torget finns också andra verksamheter. Avståndet mellan asfaltsplanen och torget är cirka 450 meter. I Stenas del av Brunnsbo finns solarielokal (för tillfället tom), godis-

butik, pizzeria, tandläkarlokal, hunddagis, närbutik samt företagslokal där en elektrikerfirma har kontor. Framförallt närbutiken är mötesplats och målpunkt för **alla grupper**.

SITTPLATSER OCH GRILLPLATSER: Gårdarna mellan husen är i Bostadsbolagets del av Brunnsbo utformade med sittplatser som är inbäddade i perenna planteringar i ett undulerande landskap där dagvatten kan röra sig i bäckfåror. Planteringarna och det varierade marklandskapet bidrar till att skapa en väldigt trevlig rumsindelning i det annars storskaliga rummet mellan husen. Förutom sittplatser finns det även några iordningställda grillplatser med skuggande pergolas eller skärmtak som används olika grupper. Även i Stenas del finns flera iordningställda grillplatser samt ett flertal sittytor.

PARKERINGARNA och framförallt **BUSSHÅLLPLATS BALLADGATAN** är två andra vardagsmötesplatser där dagliga möten sker inom stadsdelen. Busshållplatsen och stombussarna är enligt vår mening de enskilt viktigaste mötesplatserna, sett till mängden vardaglig och gränsöverskridande interaktion.

En "pratbänk" i Brunnsbo. En helt vanlig bänk med men en uppmaning att sitta ner för att prata med en främling. En "regisserad" mötesplats.

ANALYS: MÖTESPLATSBEHOV

Av ovanstående sammanställning framgår att Brunnsbo har ett visst utbud av mötesplatser för olika grupper. Samtidigt råder brist i några avseenden

- Brist på vardagliga gränsöverskridande mötesplatser ("socialisationsplatser") som nyttjas av många olika grupper.
- Brist på gränsöverskridande mötesplatser byggda kring gemensamma intressen och samverkan mellan grupper ("synergiplatser")
- Brist på platser för parallell aktivitet där olika grupper vistas i varandras närhet.
- Brist på platser i det offentliga rummet som kan användas året om.
- Förhållandevis få lokaler för verksamheter, föreningar, service.
- De lokaler som finns har som regel låg synlighet utåt på grund av fasadernas slutna utformning. Detta innebär att tröskeln för att spontant gå in stiger och innebär att aktiviteter inne i lokalerna inte har någon direkt positiv påverkan på upplevda tryggheten i rummet mellan husen.

Brunnsbo Trädgårdskollektiv (överst) och Brunnsboodlarnas odlingsområde (nederst) bidrar till det offentliga rummet och en positiv upplevelse av stadsdelen inte bara för de som själva deltar i odlingarna utan för alla som rör sig genom gårdarna.

ANALYSER

Programinnehåll och funktionskrav

De intervjuer som genomförts inom ramen för förstudien har syftat till att förstå områdets förutsättningar, olika aktörers intressen och ingångar, samt vilka behov och idéer som finns om innehåll och utformning.

Med utgångspunkt från intervjuerna har vi visat fram en första bild av vad Asfaltplanen skulle kunna innehålla programmässigt (dvs dess funktionsinnehåll) samt vilka krav som bör ställas på ytans utformning, ur de intervjuade aktörernas perspektiv.

PROGRAMINNEHÅLL

Här listas förslag på funktioner (programinnehåll) som har lyfts i förstudiens intervjuer. Vi redovisar förslagen och lämnar i några fall en egen kommentar i kursiverad text.

Föreningslokaler: Föreningslivet i stadsdelen efterlyser fler egna platser att vara på för

Trygghetsskapande utomhusytor: Upplysta och väl synliga ytor i rummet mellan husen där olika grupper vill befinna sig och utföra aktiviteter, synliga för andra, även under den mörka delen av halvåret och dygnet, bidrar till den upplevda tryggheten i att röra sig genom

stadsdelen.

Lokaler för små entreprenörer: Enkla och billiga lokaler med god exponering vid stråket kan vara en viktig språngbräda för att dra testa att dra igång en liten företagsverksamhet, och därmed få en väg in i eget företagande och sysselsättning. Lokaler i storleken 10-20 kvadratmeter kan räcka. Med möjlighet att skylta upp skyltfönster och skylt på fasad, kanske korta tidsbegränsade hyresavtal. Kan vara ännu enklare: "pop-up stands", väldigt temporära.

Scen: En öppen utomhusscen för musik och dans. En lättillgänglig, väl synlig och allmän yta som aktiverar platsen och ger fler grupper en möjlighet att ta plats och synas i det offentliga rummet. Dansbanan i Backaplan där man kan plugga in sin egen mobil till högtalarna anges som en referens Scenen bör vara flexibel så att den enkelt kan transformeras mellan scen, "hängplats" och festyta. Ibland behöver det kunna genomföras ett event och då är det viktigt att det finns en framdragen, annars stupar det lätt på det. Ska även kunna användas för teater och scenkonst ute. Målbild: Scen och kulturfestival i Brunnsbo 2024?

Restkyl och återbrukslokal: En lokal som kan inrymma kylar och frysar där överbliven mat från butiker kan tillhandahållas gratis till hyresgäster istället för att slängas. Varför inte samarbeta mellan fastighetsägarna i området kring ett stort gemensamma "restkylskåp"? Syftet är både att motverka slit och släng och att med enkla medel stötta hyresgäster som har dåligt med pengar. Restkyl och återbrukslokal kan drifvas tillsammans med föreningar, exv. hyresgästföreningen.

Växthus: Växthusidén återkommer i många intervjuer, det handlar om allt från ett mindre växthus byggt med återbrukade fönster till ett större multifunktionellt kvarters- och stadsdelsväxthus, med integrerade arbetsplatser och lärmiljöer. Ett växthus skulle även vara en värdefull resurs för de befintliga odlingsgrupperna och för att stimulera tillkommande odlare, ger möjlighet att förkultivera, förvara plantor över vintern och att minska slitaget på utrustning, kan också bli en attraktiv mötesplats som kan ge plats för många andra funktioner.

Utekök: Ett ordentligt utekök kan vara en mycket effektiv motor för möten och gemensamt görande och kan även utgöra en flexibel

resurs för olika aktiviteter, barnkalas eller kvartersfester. Det finns ett behov och intresse av olika typer av platser för öppen matlagning i stadsdelen, inte bara grillar. En vedeldad ugn – där det går att laga bröd och pizza hade kunna vara en stark magnet. Kan det kopplas ihop med restkyl och återbruk? Utekök engagerar många och kan byggas tillsammans med sommarjobbare.

Regnvattenuppsamling: Odlarföreningen arbetar med uppsamling av regnvatten och föreslår att asfaltsytan skulle kunna innehålla funktioner även för detta som en resurs för odlarna i området. Regnvattenuppsamling skulle kunna integreras med en dagvattendamm som kan kopplas till det gestaltade dagvattnetsystemet i Bostadsbolagets område. Skyfallshantering och vattenhushållning blir stora frågor framöver när stadsdelen förtätas.

Portal: En inramande skulptural portal som definierar entrén till asfaltsplanen bidrar till att signalera att det är en speciell plats. Portalen kan utformas av konstnärer tillsammans med boende.

Café: Ett publikt café som lockar olika grupper och kan ha uteservering sommardag. Ett litet "övningscafé" som boen-

de kan driva två månader i taget och lära sig att driva företag.

Food trucks: I samband med aktiviteter samt sommardag kan en fast yta för food trucks skapa en målpunkt och generera mycket rörelse och ringar på vattnet. Mat är en effektiv mötesplats.

Stort väderskydd: Ett fast högt tak över en stor öppen yta. Gör att ytan kan användas i olika väder och möjliggör för större träffar såsom jobbmässan i Community Center som behöver mer yta. Taket bör utformas så att det släpper in mycket ljus och att aktiviteter är synliga från husen runt om.

Aktivitespark: En blandning av aktivitetsorienterade funktioner såsom skateramp, cykelbana med ramper, basketkorg, vattenspridare, som utformas tillsammans med stadsdelens ungdomar.

FUNKTIONSKRAV OCH UTFORMNINGSKRITERIER

"Någor för alla": Flera av respondenterna trycker på betydelsen av att olika grupper kan hitta något att göra parallellt och samtidigt på ytan. Att det finns något för alla. Det innebär inte att alla ytor ska

Den öppna asfaltsplanen är en tillgång för stadsdelen som också behöver kunna vara kvar som en öppen yta även om den delvis bebyggs.

vara lockande för alla, utan att det bör finnas en blandning av funktioner som kan användas av olika grupper.

”Öppenytan behöver värnas”: Den öppna planen är en tillgång och får inte byggas bort även om ytan delvis skulle bebyggas och fyllas med programmerade funktioner. Öppna oprogrammerade och parkliknande ytor där man kan ha samlingar och aktiviteter är en bristvara som behöver vårdas.

”Kulturen är central”: Flera respondenter betonar betydelsen av att kulturuttryck i olika former får synas och ta plats i stadsdelen, kulturen ger perspektiv och en stärkt upplevelse av att vara betydelsefull och tilltalad i samhället.

”En tillåtande plats”: Ytan bör kommunicera en upplevelse av att man får vistas på platsen och kan ta den i bruk för olika ändamål utan att fråga någon om lov.

”Känsla av ägarskap och möjlighet”: De boende i Brunnsbo måste få uppleva att detta är deras plats som man får delta i och på, påverka utvecklingen och utformningen av och kanske rentav ”äga och styra en del av”. Att få känslan av att ha varit med och byggt. Ägandeskapskänslan grundläggs vid designandet och byggandet.

”Beakta arkitekturens signalvärden”:

Signalvärdena är lika viktiga som funktionsinnehållet. Många passerar Asfaltsytan, det är viktigt vad platsen kommunicerar om vem den är till för och hur den kan användas. Är det för löst i kanterna eller för stökigt blir kanske inte känslan stolthet och en känsla av att vilja delta utan snarare tvärtom besvikelse och en upplevelse av förvirring. Det kreativa måste balanseras mot det strukturerade..

”Synlighet och tillgänglighet”: ...är avgörande för att man ska ”masa sig ut” och ”våga gå in” för att delta i en aktivitet. Det räcker med små hinder för att en plats skall tappa avsevärt i användning. Asfaltsytan ligger bra till och har hög synlighet och tillgänglighet, det måste användas som tillgångar så det inte byggs nya barriärer.

”Trygghet”: Ytan måste upplevas trygg att vistas på, även när det inte är dagsljus. Detta kan uppnås genom att den är ordentligt upplyst och befolkad av olika grupper. Det är en positiv spiral som behöver startas för att platser ska upplevas trygga. Om det funnits något mer intressant på asfaltsplanen som hållit kvar människor hade gatan blivit mer aktiv och den upplevda tryggheten ökar.

”Tillfälliga konstruktioner och stegvis utveckling”: En utformningsaspekt som vissa trycker på är att ytan bör få utvecklas stegvis

och organiskt. Våga låta saker växa fram efterhand utifrån intresse och prototypande. så kan även budgeten lösas successivt. Tillfälliga och mobila konstruktioner är ett sätt att möjliggöra en organisk utveckling.

”Permanent strukturer är viktiga”: Även det motsatta perspektivet uttrycks: att ytan inte får förmedla en känsla av att allt där är temporärt med ”bara utställda lastpallar”. Inredningen och byggnationen behöver signalera att det som händer på ytan är ”robust” och ”på riktigt”.

”En offentlig plats som fungerar i olika väder”: Det behövs platser även i uterummet som fungerar året om och vid dåligt väder. Det efterfrågas återkommande i dialoger att man vill kunna vara någonstans även när det är dåligt väder. En yta som inte behöver bokas och som inte kräver att man ”går in” och deltar på en aktivitet eller blir konsument för att vara på platsen. Väderyddade ytor där man kan vara utan att göra någonting särskilt där, samtidigt som andra är på platsen ”på sin kant”.

”Möjliggöra för sommaraktiviteter”: Asfaltsytan behöver kunna användas för att kunna utdelar av verksamheten från Community Centret sommartid och låta denna ta plats ute vid stråket.

”Samla in idéer från boende i området”:

Asfaltplanens utformning bör utgå från det som tidigare föreslagits från olika grupper i området, tappa inte det som kommunicerats i tidigare processer.

”Ta ner skalan”: Brunnsbo har redan höga hus, det behövs en del med lägre och mindre strukturer för att ta ner skalan i rummet mellan husen.

STRATEGISKA MÖJLIGHETER

- **Lyft fram en experimentell plats för lokal omställning:** Några respondenter ser en potential att på asfaltplanen forma exv. ett stadsdelsväxthus enligt Fastighetskontorets modell.
- Docka an till stadens målsättningar i **Miljö- och Klimatprogrammet** - det behövs fler lokala omställningsarenor i botadsområdena.
- Koppla ihop genomförandet och deltagande designprocessen med **medborgarbudgeten** som verktyg för prioritering av medel.
- Koppla ihop åtgärderna med **målen för folkhälsa** (god start i livet, goda uppväxtvillkor, ökad psykisk hälsa, delaktighet - inflytande och tillit, hälsosamma hållbara

livsmiljöer, åldrande med livskvalitet.)

- Använd **konstbudgeten** som är knuten till nybyggnationen som ska ske på parkeringsytorna.
- Använd Framtidens **Utvecklingsmedel**.

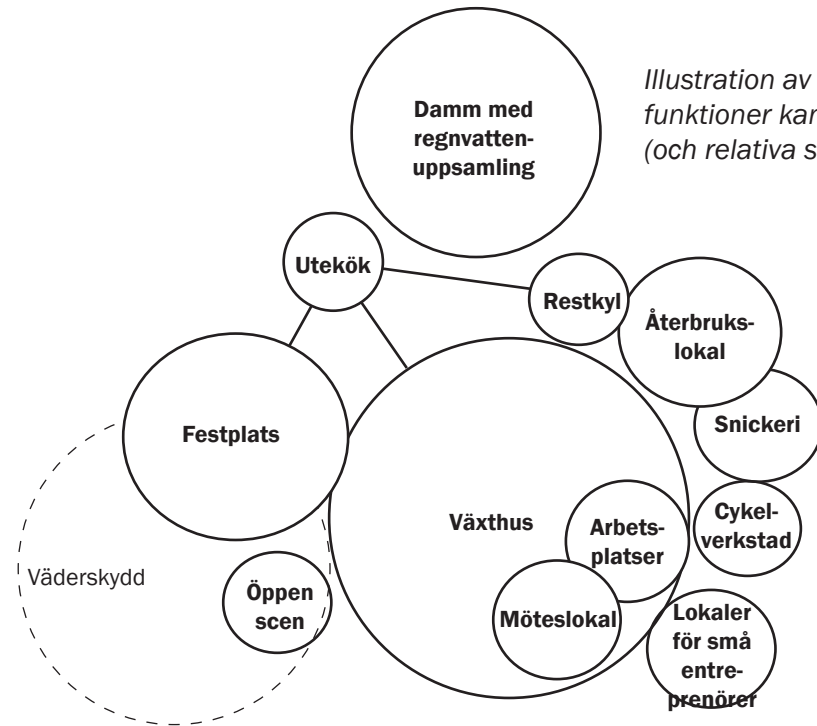

Illustration av hur olika föreslagna funktioner kan relatera till varandra (och relativa storlekar)

ANALYSER

Utdrag från intervjuer och samtal

I detta stycket har vi summerat ett urval av synpunkter och kommentarer från intervjuer och möten.

OBS: Återgivna kommentarer är baserade på förstudieförfattarnas noteringar och tolkningar från samtalen och eventuella felaktigheter beroende på missuppfattningar kan förekomma! Återgivningarna är inte heller uttömmande.

JONATAN LIDBERG, FÖRVALTARE OCH SARI ISBERG, RELATIONSFÖRVALTARE, STENA FASTIGHETER

Ska asfaltplanen bli en levande yta på riktigt behöver man servera ett smörgåsbord av möjligheter där. De idéer som håller över tid är de som kommer från de boende. Exempel är Vegagatans tvättstugebibliotek och Pläjset i Kortedala. Stena kan möjliggöra och stötta andra, men kan inte driva verksamheter själva.

Stena lanserar snart en återbrukslokal i ett av punkthusen där hyresgäster kommer kunna lämna in möbler och husgeråd. I lokalen placeras även genom samarbete med ICA kylar och frysar där överbliven mat från butiker kan

tillhandahållas gratis till hyresgäster istället för att slängas. Hyresgästföreningen kommer ha personal på plats, Stena står för lokalen

I stenas del av stadsdelen finns en biodling, ett antal utspridda pallkrageodlingar samt 2 lite större samlade odlingar som drivs av hyresgäster. Hyresgäster som vill odla får en pallkrage och en plats samt jord, sen får de sköta resten själva. Upplever att det är stort intresse för odling i Brunnsbo, många hyresgäster frågar om det.

Mat & scen är lockande i kombination, något som många skulle uppskatta. Tror även mycket på återbruk och att ta hand om mat med kort datum - att motverka slit och släng.

Varför inte samarbeta mellan fastighetsägarna kring ett stort gemensamma restkylskåp till en liten billig peng? Behöver inte vara så kostsamt, behöver inte ens ha vatten, räcker med väggar, tak, isolering, lite hyllplan. Stena kan bistå med mycket kylar, frysar etc som blir över från källare och vindsröjningar.

Återbruksbutik är en annan intressant möjlighet: Liknande kommersen på första långgatan eller Reningsborg Stena är anslutna till CCBuild och lägger ut där när dom får större

partier av något. Vid regelbundna rensningar dyker det också upp många cyklar som ingen har hand om längre.

MATS ALFREDSON, MILJÖUTREDARE MILJÖFÖRVALTNINGEN

Mats lyfter fram att Göteborg behöver många konkreta exempel på vad som är omställning och även konkreta exempel på hur omställningen kan kommuniceras på ett lustfyllt, inkluderande och tillgängligt sätt, som väcker medborgarna engagemang.

I klimatarbetet arbetar staden med sju tvärgående klimatstrategier: Hållbart byggande, Grön och robust stad, cirkulär ekonomi, Vi agerar som föregångare, hållbara transporter, Grön finansiering, leva hållbart – hållbara livsstilar.

I genomförandet av strategierna behövs quadrupel helix-samverkan kring kommunikativa mötesplatser och insatser som utifrån klimatstrategierna synliggör vad omställning kan innebära. Det handlar om ha platser som hjälper till att bryta uppdelningen i silos och sektorer.

Ett konkret exempel är Omställningslabbet i Frihamnen, en del av 400-års jubileet. Det borde kunna finnas 10 omställningslabb där människor lever, ute i stadsdelarna, kanske i form av tillfällig platsutveckling. Men det ska göras arkitektoniskt välgestaltat och att det blir mötesplatser som man faktiskt vill vistas på.

Det som kan utvecklas på afaltsplanen i Brunnsbo skulle kunna vara en sådan attraktiv mötesplats för omställning. Fastighetskontorets arbete med Multifunktionella växthus är ett exempel på hur en sådan miljö skulle kunna se ut och fungera, en plats som innehåller många olika funktioner. En folkbildningsplats och pedagogisk plats där civilsamhället har lokaler, där kulturen kan äga rum, där det samtidigt finns sätter tjänstepersoner och arbetar dagligen, där även grundskolan kan medverka t ex utifrån redan pågående utvecklingsarbete kring mat & odling, pedagogiska odlingsträdgårdar mm. Det är viktigt att göra en ordentlig behovsanalys som inkluderar många olika grupper.

Inom miljö och klimatprogrammet (Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 (goteborg.se)) finns det ett strategiarbete som tittar på hur vi ska kommunicera den hållbara staden, omställningslabben är en stor möjlighet att visa vad omställning kan inne-

bära för den enskilda gruppen och individen. Kan inte funka om vi jobbar med hållbar och omställning centralt, måste ut och ske lokalt. Mötesplatsen och kommunikationen för den hållbara staden – det behöver bli konkret.

KIM STALS, FÖRVALTARE BOSTADSBOLAGET

Kim Stals har många kloka tankar och här återges endast ett minre urval.

Vilka grupper är det som saknar arenor idag och behöver ges mer plats, synlighet och egna rum? Utgå från dem och involvera dem. Se till att det blir ett lärande att man får vara med och skapa platsen. Man måste våga "tänka lite galet": det är inte vi som ska bestämma allt.

Positiva spiraler kan komma från anspråklösa rötter och små frön, om man ger dem chansen att växa. Satsningar som bidrar till att lyfta sociala hållbarheten i området kommer efterhand att slå igenom på värderingen av fastigheterna - de betalar sig för samhället.

Community Center Brunnsbo är ett exempel på hur små medel kan starta många positiva spiraler. De hjälper till att skapa grupper och

"Det kommer inte funka om vi jobbar med hållbar och omställning centralt, måste ut och ske lokalt. Mötesplatserna och kommunikationen för den hållbara staden – de behöver bli konkreta."

"Göteborgs Stad går, i samverkan med akademien, civilsamhällets organisationer, näringsliv och andra kommuner, före inom strategiskt viktiga områden och nyttjar stadens satsning på testbäddar för att driva omställningen."

Utdrag från "Vi agerar som föregångare"-strategin i Göteborgs Miljö och Klimatprogram

Asfaltsplanen skulle kunna innehålla en damm och regnvatteninsamlingsställe för regnvatten till odlingarna och trädgårdarna runtomkring"

När vi gjorde vinterfesten med Meeting Plays gjorde vi ljusdräkter och ljuslyktor till en ljusparad. De äldre kunde sitta och skapa medan de yngre kunde sitta och grilla maschmallows.

Det måste finns olika saker för olika åldrar samtidigt så att det inte blir en belastning att gå dit utan en avlastning, en föreläsning för de vuxna i ena rummet kan kombineras med barnklubb med trollkarl i andra rummet.”

Upplever att det är stort intresse för odling i Brunnsbo, många hyresgäster frågar om det.

föreningar, deltagarna lär sig föreningsliv och att sköta projekt. Kvinnor, invandrare och ungdomar. Varje gång jag träffar äldre i området, försöker jag få även dem att i högre grad komma upp till CCB, istället för att sitta hemma.

Vinterfesten, familjefesten i maj och ”väggstolarna” hade aldrig blivit av om inte det fanns ett Community Center. Alla sådana saker är i sin tur väldigt kontaktskapande, Människor börjar prata med varandra och stannar upp när de ser något oväntat som väcker intresse.

Olika former av kultur- och konstyttringar sår små frön, det är väldigt häftigt när rummet i ett bostadsområde kan användas som arena för kultur, även kulturen förändras då med helt nya uttryck och att man når andra målgrupper.

Viktigt att aktiviteter kan flytta ut mellan husen somartid. Viktigt med sittytor och odlingsytor, de typerna av aktiviteter. Det behövs olika typer av platser i området. Matlagningsmöjligheter, en vedeldad ugn - hade man haft en sådan hade många gått ut och bakat sitt bröd där. Ett växthus där man kan odla gurkor osv, ett sådant borde vi egentligen ha i alla våra områden, Det kan byggas ganska enkelt med återbrukade fönster.

Här finns många som går hemma. Kvinnor som behöver få möjlighet att få en roll i ekonomin. Att ha en egen plats där man kan

ställa ut varor, ett pop-upstånd är en variant, de kan byggas med ungdomar och sparas för att återanvändas.

Alla satsningar kräver att någon kan förvalta dom. Här finns en möjlighet till förvaltning genom Community Centret.

JOHANNA FEHLER, VIKARIERANDE UTVECKLINGSLEDARE FOLKHÄLSA, SOCIALFÖRVALTNINGEN HISINGEN

Community Centret behöver en säkrad finansiell kontinuitet. Verksamhetsbudgeten är minimal. När man dessutom jobbar i en verksamhet som kräver samverkan så åter samverkanskraven lätt upp all finansiering och tid. Det krävs en uthållig satsning för att skapa ett förtroende från boende i området – att man vet att man kan ha förtroende för att här händer det saker, att verksamheten blir mer känd så folk kan vända sig till oss med idéer.

Målen för folkhälsa: god start i livet, goda uppväxtvillkor, ökad psykisk hälsa, delaktighet - inflytande och tillit, hälsosamma hållbara livsmiljöer, åldrande med livskvalitet. I Brunnsbo finns bland annat ett behov av att arbeta med målet om delaktighet och inflytande.

Community Centret är ”i den bästa av världar” en mötesplats där alla känner sig välkomna. Det är på väg, men det behövs erbjudas fler verksamheter på olika tider och olika dagar i olika rum, utifrån det kan man skapa möten mellan grupper.

Men i praktiken kommer aldrig alla känna sig delaktiga på alla platser. Man behöver därför många olika plattformar för grupper att mötas på. Och det behövs andra former för engagemang än att komma in i kommunal verksamhet. Från kommunens sida kan vi ge en större roll till föreningslivet, även via upphandling och partnerskap.

Om man öppnar upp för engagemang och delaktighet på Asfaltplanen, behöver man kunna möta upp och genomföra det som efterfrågas. Vi kan inte förvänta oss att någon ska lita på oss om inte vi litar på dom,

Asfaltplanen kan ses som ”uteplatsen för community center” – en plats dit aktiviteter flyttar ut på sommaren.

ELLINOR GUSTAFSSON, UTVECKLINGSLEDARE TRYGG I HISINGEN

Ellinor Gustaffson är en av tre utvecklingsledare som samordnar och leder det brottsförebyggande arbetet i Backa, som inkluderar Brunnsbo.

Har gjorts mycket satsningar på trygghet i Backa Röd de senaste 1,5 åren. Kanske har det då upplets lite friare för brottslighet i Brunnsbo i takt med att Backa Röd har fått mer övervakning. Dock svårt att veta om det blivit bättre eller sämre, handlar mycket om upplevda tryggheten.

Trygghetsvärdarna går numera runt mellan 15 - 23 varje dag. De är sex stycken och går tre stycken samtidigt. De började under 2022 och nu börjar hyresgästerna känna igen dom. De får veta att det är uppskattat. Mer föräldrar är ute med sina barn i området.

När någon enskild grupp ”tar över” en plats – då blir den otrygg för andra grupper. Det upplevs exempelvis som otrygghetsskapande av många det uppstår ”häng” med grupper av unga män på en plats. Men om det finns aktiviteter för alla, då associeras det inte med att det blir en grupp som tar över den. Därför viktigt att finns aktiviteter exempelvis för pensionärer som kan sitta där.

Ju mer aktiviteter det är desto mer bidrar det till tryggheten. Det behövs liv och rörelse för livskvaliteten och trivslen.

Asfaltplanen är ganska stor till ytan – använder en grupp en del kan det ändå finnas plats för andra grupper på andra aktivitetsytor.

För att inte missa detta krävs att man redan från första början möjliggör för olika aktivite-

ter och grupper.

Några trygghetsskapande åtgärder kan vara:

- Ska man ha buskage bör de inte vara för höga eller täta så att det ändå finns möjlighet till insyn.
- Belysning - kan öka tryggheten om det är upplyst och väl synlig
- Sittplatser – så att folk ska vilja vara där. Att det samtidigt inte är för dolt
- Att det ska vara en plats där aktiviteter från community center syns.
- Om man har aktiviteter behöver det vara tillgängligt för alla, även äldre.

Äldre 70-plussare är en målgrupp som hade varit bra att nå fram till, en grupp som har bott i Brunnsbo i hela sitt vuxna liv. Det är en bit att ta sig till andra platser, så detta är en plats som hade kunna vara relativt lättillgänglig för dem som bor i närområdet.

Idag är det mycket ungdomar ute i området, man bor trångt och vill umgås med sina kompisar, då är gårdarna platsen där man kan vara. Viktigt att ungdomarna har bra platser som är deras egna, där de kan umgås utan att andra upplever de som ottryggt.

Förslag

Community center Göteborgs Stad

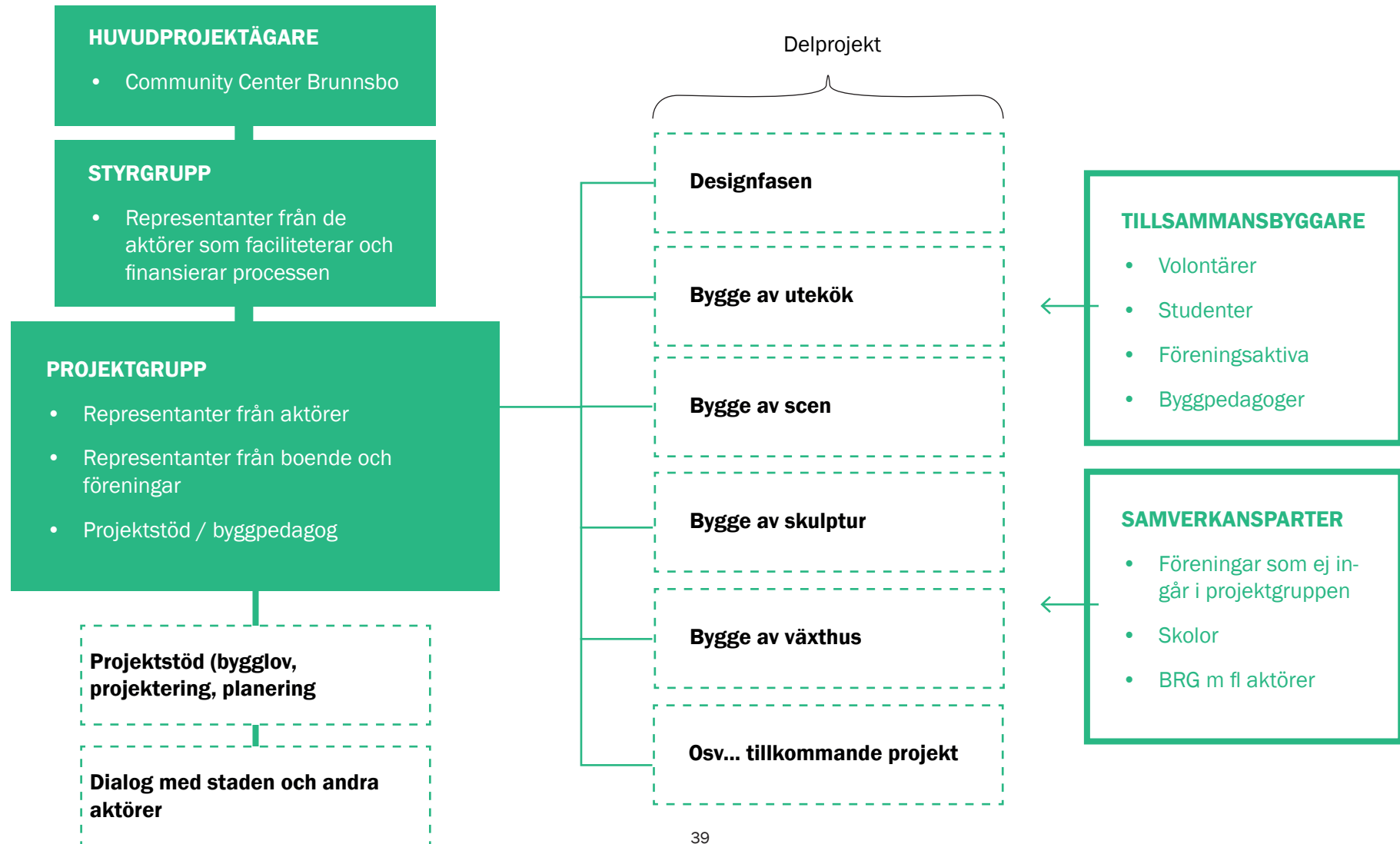

Utnämnen asfaltsplanen till

Testbädd för medborgardriven platsutveckling och praktisk omställning

- Möjlighet att motivera att jobba lite annorlunda än gängse.
- Möjlighet att förhålla sig experimentellt och prövande i genomförandet.
- Höja ytans status.
- Öka intresset både lokalt och internationellt.
- Stärka förutsättningar för att samverka med aktörer på olika nivåer.
- En arena för att genomföra innovativa projekt.

GENOMFÖRANDE Projektorganisation

GENOMFÖRANDE

En medborgardriven platsutveckling

Utvecklingen av asfaltsytan bör ske stegvis på ett sätt som från ett tidigt skede inkluderar de boende i Brunnsbo i tänkandet, planerandet och därefter i byggandet och förvaltandet.

För att ge rätt förutsättningar för processen vill vi föreslå att aktörerna gemensamt och i dialog med staden utnämner asfaltsytan till en lokal **Testbädd för Medborgardriven platsutveckling och praktisk omställning.**

Vi baserar detta förslaget på de idéer som framkommit från respondenterna i förstudiens genomförda intervjuer, där ett flertal respondenter pekat på platsens möjlighet och potential att fungera som en tillåtande experimentarena och pedagogisk miljö för att designa och själv lära sig att bygga omställningens byggstenar i en miljö nära bostaden i en stadsdel.

Ett ställningstagande från intressenterna och aktörerna runt platsen att se detta som en testbädd för medborgardriven platsutveckling, ger goda förutsättningar för en process där deltagande och medskapande blir ingångsvillkor från start.

Därmed blir de olika professionella aktörernas roll att *coacha och stötta* processen på bästa sätt, snarare än att själva besluta om och verkställa hela innehållet. Energin i lokalsamhället kan släppas fram och frigöras, samtidigt som resurserna och kunskaperna från aktörerna kan komma till största möjliga direkt nytta.

I stöttandet behöver ingå allt från finansieringsstöd och full finansiering till förmedling av handledning samt en aktiv coachning för att leda processen framåt, samt att vid behov genomföra ansökningar och ta fram nödvändiga handlingar.

Om programmering, planering och utformning av asfaltsytan redan från start sker i en medskapande designprocess, läggs grunden för ett långsiktigt engagemang, anknytning och ägarskap som är förutsättningar för att ytan skall komma till största möjliga nytta för området.

Medskapande och deltagande i detta skedet är viktigt för att det som händer på asfaltsplanen verkligen ska möta de behov och önskemål som finns i området, men även för att förankra de idéer om innehåll och funktio-

ner som kommer ”utifrån/ovanifrån” i att det finns mottagare för dem som vill bära dem lokalt.

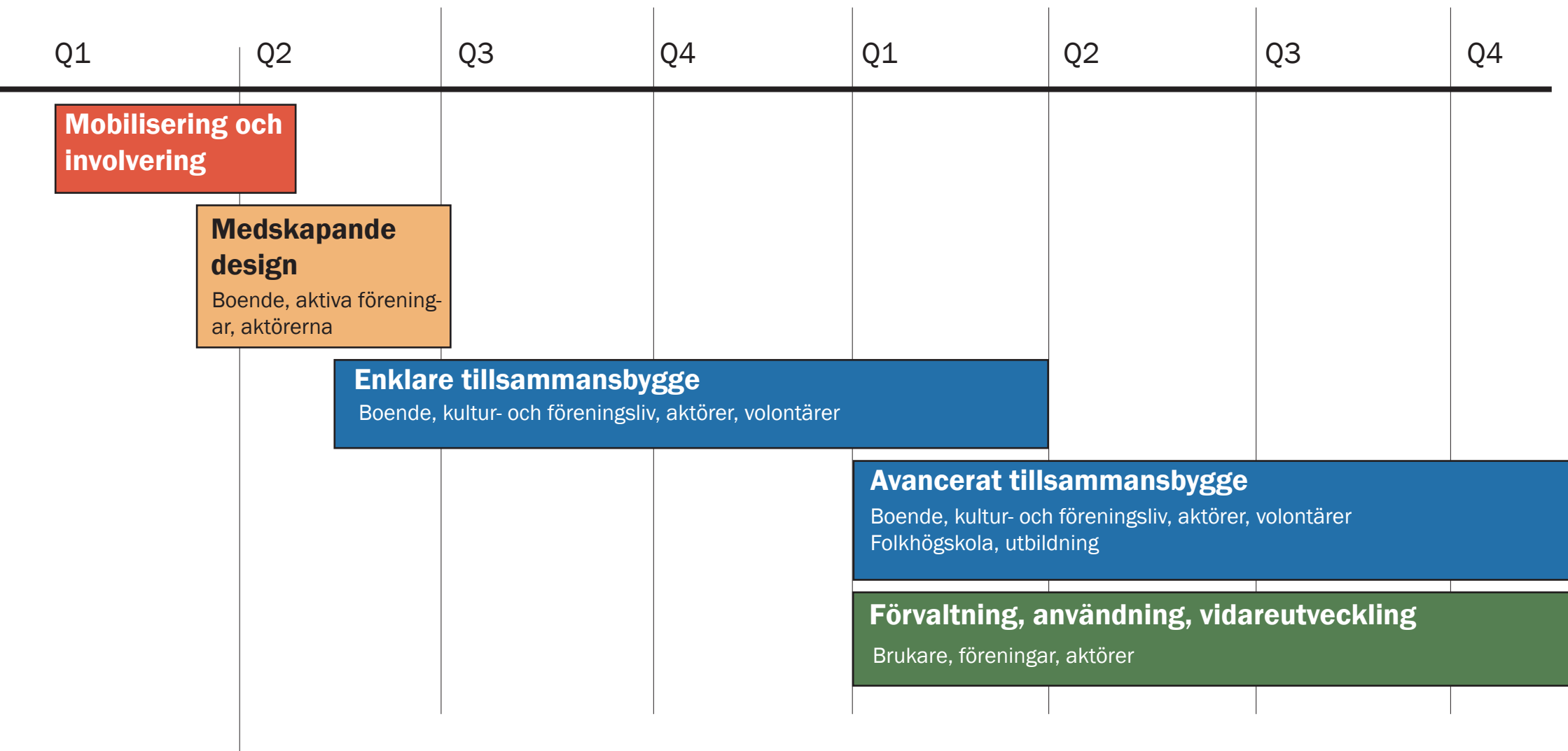
Den **medborgardrivna platsutveckling** som vi föreslår här kan delas upp i fem huvudfaser:

1. Mobilisering och involvering Utformning
2. Medskapande design och planering
3. Enklare tillsammansbygge
4. Avancerat tillsammansbygge
5. Förvaltning, användning, vidareutveckling

På nästa sida illustreras en översiktlig tidsplan för processens huvudfaser och på sidorna därefter beskrivs innehållet i delarna.

Tidsplan

huvudetapper

GENOMFÖRANDE, FAS 1:

Mobilisering och involvering

I mobiliseringsfasen behöver olika aktörer och grupper involveras på "rätt" nivå, en involvering som också kräver ett uppsökande och kontaktskapande arbete.

Det är särskilt angeläget att bjuda in befintliga aktörer i civilsamhället, dvs föreningar och kulturliv. Dessa har redan ett engagemang i närområdet och stadsdelen som bör byggas vidare på, de har också många gånger konkreta behov och medlemmar som kan mobiliseras i sin tur. Föreningarna kan användas som processens centrala informations- och kunskapsbärare: både för att förankra och för att samla in kunskap och behov. Även **Invånarguiderna** kan användas för informationsinhämtning från lokalsamhället utifrån en konkret frågeställning.

DEFINIERA PROJEKTORGANISATION

Det krävs ett konstruktivt samverkansprojekt mellan många parter för att utvecklingen av asfaltsytan ska bli framgångsrik. Ett första steg är att definiera en projektorganisation,

inbegripande att de primära aktörerna utser en styrgrupp, som får definiera mål, samverkansformer, handlingsramar, projektbudget och övergripande tidsplan för utvecklingen av Asfaltsplanen som ett gemensamt projekt.

Därefter kan en projektgrupp rekryteras, som kan vidgas efterhand genom att aktörskretsen vidgas.

SAMVERKAN OCH VIDGANDE AV AKTÖRSKRETSEN

En aktör på övergripande nivå som kan vara strategisk att involvera i styrgruppen i detta skedet är Miljöförvaltningen. Utveckling av asfaltsplanen knyter väl an till Göteborgs stads miljö- och klimatprogram och flera av de 7 tvärgående klimatstrategier som stadens alla enheter och delar ska jobba med och samverka kring, med Miljöförvaltningen som pådrivare.

Miljöförvaltningen eftersträvar att vara med i konkreta samarbeten i tidigt skede och agera bollplank i processen.

Även projektet Prototyp Göteborg kan vara en relevant samverkansaktör. Prototyp Göteborg handlar om att under stadens jubileumsfirande sommaren 2023 omvandla stadens offentliga rum till en utställningsarena. Huvudfokusområdet är Frihamnen, men utöver huvudområdet knyts hela staden till utställningen genom program och temadagar i andra stadsdelar. Projektet leds av stadsmiljöförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen och Göteborg & Co.

Bygg / placera tidigt en första prototyp på platsen med information och frågor, utformad för att väcka nyfikenhet, intresse och bjuda in till delagande.

Exempel på några möjliga tidiga prototyper på platsen:

ETT INTERAKTIVT KONSTVERK

En jättegunga på Egnahemsfabriken - något som väcker nyfikenhet och som kan utforskas.

ETT BYGGE MED BARN

Skøjbyggeshelg på Egnahemsfabriken - barnen får vara startskottet för ytan.

EN EFTERFRÅGAD FUNKTION

Erlands cykelverkstad i en container på ytan förra året.

GENOMFÖRANDE, FAS 2:

Medskapande design

Här beskrivs FAS 2 i den föreslagna genomförandestrategin: den medskapande designprocessen.

Den medskapande designprocessen behöver inte börja med ett blankt papper, tvärtom kan det många gånger vara lämpligt att inleda processen med illustrationer av möjliga användningar som "sätter igång fantasin", men framförallt skall idéer som formuleras i processen tas om hand av arkitekter som medverkar för att klä behoven och funktionerna i visualiseringar och förslag till fysisk gestaltning.

Genomförande

Under denna fasen arrangeras 2-3 workshops med fokus på utformning och innehåll. Detta är en planerad och coachad process med ett mål och syfte att leda fram till en gemensam utvecklingsplan för asfaltens innehåll.

Till dessa träffar inbjudes föreningar och privatpersoner, det är lämpligt med mellan 10 - 30 deltagare, storleken på gruppen påverkar upplägget för workshoparna.

Workshoparna kan med fördel vara lek/spelbaserade i enlighet med den medskapande designmetoden. Arkitekter kan medverka som stöd till deltagarna för att visualisera dessas idéer.

En lämplig indelning i tre workshops kan se ut såhär:

- **Workshop 1:** Introduktion, presentation av förutsättningar, ramar (handlingsutrymmet) och principer samt beslutsformerna. Ta fram idéer till funktioner och innehåll.
- **Workshop 2:** Urval av funktioner och innehåll, påbörja utformning, efter workshopen genomförs arkitektbearbetning.
- **Workshop 3:** Fortsatt bearbetning av utformning, prioritering av åtgärdernas ordning, planering av byggnation.

Deltagare och inbjudningar

En öppen inbjudan att delta i processen skickas till alla boende i stadsdelen (eller anslås i trappuppgångarna).

En **riktad inbjudan** skickas till föreningar och kulturaktörer (medverkar med representanter).

Nyckelpersoner i stadsdelen som bör involveras kan bjudas in direkt. Nyckelpersoner kan vara eldsjälar och personer med särskilda kunskaper och nätverk.

Medverkan kan även ske från andra aktörer (förvaltningen, bostadsbolagen) – dock bör aktörerna inte vara majoritet i den här processen.

Medskapande design är en metod som kan anpassas till olika kontexter och användas med alla grupper för att utforma såväl små som stora byggda miljöer. Metoden används i många olika projekt på Egnahemsfabriken.

GENOMFÖRANDE, FAS 3-4:

Enkelt och avancerat tillsammansbygge

Här beskrivs vårt förslag till social byggprocess för genomförande av byggnationen på asfaltytan tillsammans med civilsamhället; boende i Brunnsbo, föreningar och volontärer från andra stadsdelar.

Den sociala byggprocessen innebär att bygget sker genom ett organiserat deltagande av boende i området och volontärer i byggnationen. Deltagandet kan vara mer eller mindre omfattande men lägger oavsett omfattning en god grund för anknytning och ansvar i förvaltningen.

Ju fler olika grupper från stadsdelen som kan involveras i byggandet desto bättre grund läggs för framtiden och fler värden kan komma ur själva processen. Genom den sociala byggprocessen blir iordninställandet av asfaltplanen en mötesplats i sig i Brunnsbo, som gör att olika grupper möts och utvecklar relationer som kommer bidra stort till stadsdelens utveckling och sociala hållbarhet.

VILKA KAN DELTA I ETT TILLSAMMANSBYGGE?

Vår erfarenhet är att en bra social byggprocess kan organiseras så att alla grupper kan

bidra på olika vis utifrån sina olika förkunskapsnivåer och förutsättningar. I princip är det bara en fråga om en god planering, tillgång till rätt utrustning samt en aktiv byggpedagogik. Det krävs dock att man lägger resurser på ett team av närvarande och kunniga byggpedagoger. Att arbeta med blandade grupper av deltagare är även oerhört givande och gruppkulturen blir ofta den bästa när det är en blandning av åldrar, genus och bakgrunder.

Deltagare i tillsammansbyggandet hämtas från olika håll:

Lokala föreningar: Önskvärt är att några ur respektive förening som vill vara med i projektet även deltar i det fysiska byggandet av det de önskar ska växa fram på platsen.

Volontärer från tre olika grupper:

- Boende i stadsdelen som är med under större delar av processen, gärna från design till färdigbyggda strukturer på plats.
- Volontärer utan lokal anknytning som vill delta och bidra under längre tid som en del av basgrupper.
- Flexibla eller besökande volontärer från när och fjärran som dyker upp på ensta-

ka byggdagar. Egnahemsfabriken har en omfattande lista på volontärer.

Studenter på folkhögskola som lär sig tillsammansbyggande: Vid tillräckligt lång framförhållning kan en terminskurs planeras för detta ihop med en lokal folkhögskola.

Studieförbund: deltagare i studiecirkel i studieförbund under exv. tio veckor eller för genomförandet av vissa specifika moment i form av korta kurser.

Seniorbyggare: Samarbete med pensionsorganisationerna SPF och PRO

Universitet och högskola: exempelvis Chalmers praktiska byggkurs Dare To Build som genomfört sociala byggprojekt i flera stadsdelar i Göteborg.

Sommarjobbare: Ungdomar som har sommarjobb genom Göteborgs stad är ytterligare en grupp som kan delta i byggprocessen på uppgifter som är lämpliga för minderåriga.

FÖRBEREDELSE INFÖR TILLSAMMANSBYGGE

Inför det gemensamma byggandet genomförs planering och praktiska förberedelser inbegripande:

- **Utformning- och designarbete** (som kan ske inom en medskapande designdialog,

se föregående stycke).

- **Kalkylering, ritningar och digitala modeller** - här kan det vara lämpligt att överlåta ansvaret för denna del till ett professionellt projektstöd
- **Projektplanering**, tidsplan, rekrytering, relevanta ansökningar, säkerhetsplan, byggplatslogistik mm.

I genomförandet av alla dessa förändringar kan det vara lämpligt att ta stöd av samma aktör som därefter kommer att leda det sociala byggandet, för att få en kontinuitet genom hela projektet.

GENOMFÖRANDE AV TILLSAMMANSBYGGET

Efter genomförda förberedelser är det lämpligt att dela upp tillsammansbyggandet i två steg, ett innehållande enklare uppgifter och ett senare steg som avser större och med komplexa projekt.

STEG 1: enklare tillsammansbygge

I första steget kan det byggas **enklare strukturer** som bidrar till att aktivera platsen och som etablerar en första gemensam erfarenhet av att genomföra ett byggprojekt tillsammans.

Bilder från både enklare och avancerade tillsammansbygge i Egnahemsfabrikens regi.

De funktioner som är lämpliga i detta skedet är sådana som:

- Kan ha flera användningsområden,
- Kan komma till nytta direkt
- Är i någon mån "förlåtande" konstruktionsmässigt (det är ok att en del saker blir lite fel)
- Är möjliga att genomföra utan föregående krav på bygglov eller omfattande projektering.
- Är till nytta för många olika grupper.
- Ger stöd för fortsatta processen

Syftet är också att fort få något att "hända på marken" för att undvika upplevelsen av en planering som drar ut på tiden och "kanske inte blir något".

Bland de föreslagna funktionerna är följande delar enligt vår mening särskilt väl lämpade att ingå i etapp 1 av den sociala byggprocessen, det "enkla tillsammansbygget":

- Utekök
- Cykelmekarbod
- Scen
- Förråd
- Pergola
- Skulptur
- Portal
- Avgränsningar runt byggområdet

- Snickeri / enklare workshopyta

STEG 2: avancerat tillsammansbygge

I Etapp 2 kan den sociala byggprocessen användas för att bygga större saker och sådant som kräver bygglov, exempelvis (funktioner som föreslagits vid intervjuerna):

- Växthus
- Föreningslokaler
- Enklare affärslokaler
- Café
- Skateramp

Det är positivt om deltagarna i det avancerade tillsammansbygget tidigare medverkat i delar av det enkla tillsammansbygget.

ORGANISERING OCH LEDNING

Tillsammansbygget bör ledas av erfarna byggpedagoger med ett starkt pedagogiskt engagemang och social förmåga samt en generalistkompetens. Byggpedagogerna har det övergripande ansvaret både för den sociala processen och för byggprocessen, logistiken och ekonomin i stort och fungerar som arbetande byggleddare

I byggpedagogens uppgifter ingår bland annat att planera utifrån gruppens sammansättning så att det finns lämpliga arbetsuppgifter åt

alla, anpassade för skiftande "förmågor" och erfarenheter, samt att leda rundor och kommunicera bygguppgiften med stöd av ritningar och modell.

Deltagarna organiseras i bygglag om ungefär 8-14 personer per grupp.

Bygglagen träffas exv. en dag eller kväll i veckan under en termin, var tredje helg, etc, finns många varianter beroende på gruppens förutsättningar.

En annan vanlig variant är en byggbrigad som innebär en koncentrerad byggtid under några dagar till några veckor.

Varje bygglag kan ha ansvar för ett delprojekt, det ger möjlighet till inflytande i byggprocessen och en viktig känsla av ägarskap och att "forma något eget".

Genom hela processen kan det vara lämpligt att tillknyta en kärngrupp av volontärer som tar en del av ansvaret för den sociala byggprocessen.

ARBETSMILJÖN

En säker arbetsmiljö är precis lika viktig vid ett socialt bygge som på vilket bygge som helst - men det ställs på sätt och vis högre krav med tanke på att deltagarna många gånger kommer från andra bakgrunder än byggande.

Alla deltagare ska alltid genomgå obligatoriska säkerhetsintroduktioner.

En säkerhetsplan upprättas. Platsansvariga och utsedda arbetsmiljösamordnare (BAS-U) ska utses.

God och tillräcklig mat och gemensamma måltider är två andra komponenter som är fundamentala i den sociala byggprocessen.

Typiskt upplägg, kort byggbrigad

3 dagars

DAG 1

- Presentation av alla deltagare
- Genomgång av bygguppgiften: Helst med stöd av en digital 3d-modell som visar bygget steg för steg, utdelning av ritningar.
- Praktiska förhållningsregler
- Säkerhetsgenomgång och genomgång av utrustning och verktyg
- Inledande byggövning
- Gemensam lunch
- Uppdelning på arbetsstationer
- Byggpass
- Fikapaus
- Avdukning och städning av arbetsplatsen
- Avslutning för dagen med stående reflektionsrunda

DAG 2

- Uppstart av dagen, statusrunda och uppvärmning av kroppen
- Uppdelning på arbetsstationer och utdelning av ritningar
- Byggpass, med kort fikapaus
- Gemensam lunch
- Byggpass, med kort fikapaus
- Avdukning och städning av arbetsplatsen
- Avslutning för dagen med stående reflektionsrunda

DAG 3

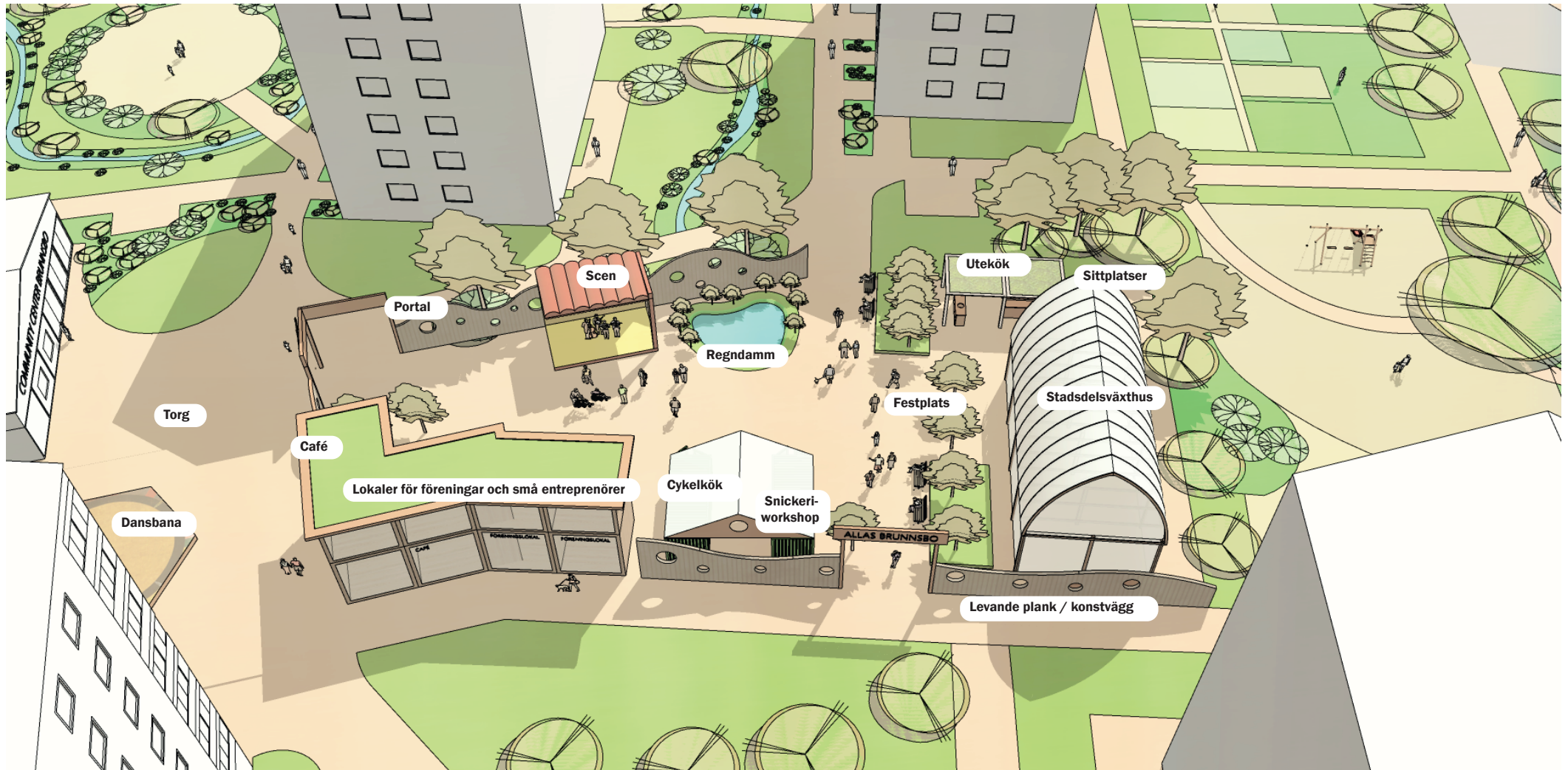
- Uppstart av dagen, statusrunda och uppvärmning av kroppen
- Uppdelning på nya arbetsstationer och utdelning av ritningar
- Byggpass, med kort fikapaus
- Gemensam lunch
- Byggpass, med kort fikapaus
- Avdukning och städning
- Avslutning och utvärdering av brigaden
- Gruppfoto vid bygget

Förutsättningar:

- Samma deltagare alla tre dagarna.
- En byggpedagog per 10 deltagare (c:a).
- Roterande lunchansvar, medhakt utekök eller tillgång till kök.
- Modell och ritningar förberedda innan brigad.
- Byggplats uppdukad dagen innan brigad.
- Deltagare försedda med personlig utrustning vid start.

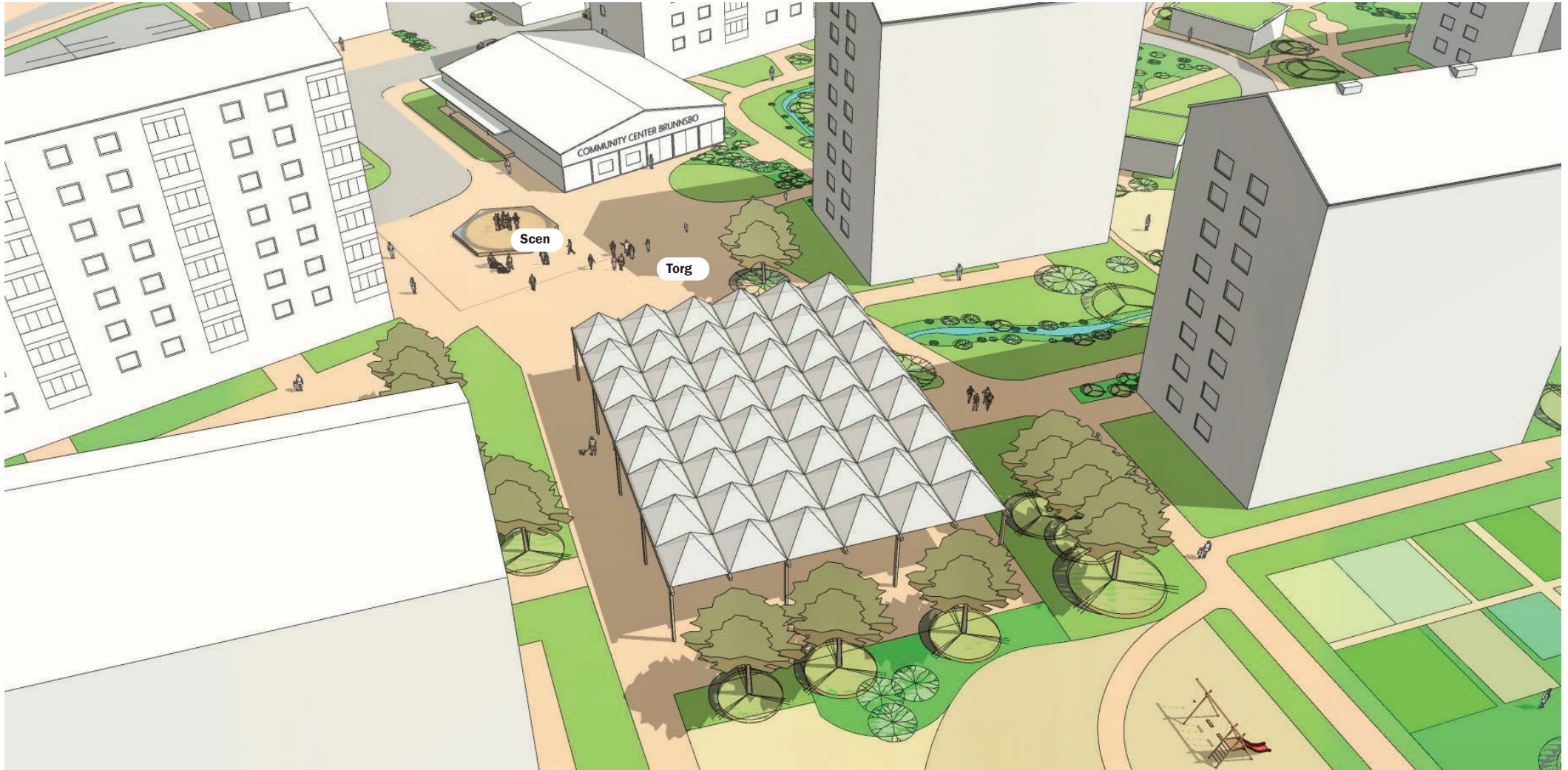

Skiss 1: En mångfald av byggnader och funktioner

I denna skissen har Asfaltsplanen fyllts på med olika funktioner, en del större och permanenta, andra enklare och mer temporära. Innehållet har fått växa fram över tid och funktionerna har placerats ut längs ytans kanter för att möta stråken och för att definiera nya rumsligheter i mellanrummet. Ytans programmering och portalerna förtydligar nya rörelsevägar och bjuder in till att passera genom ytan.

Skiss 2: Ett väderskydd som skapar nya möjligheter

I denna skissen har ytan istället bebyggts med ett enda stort aktivt tak som skyddar mot regn, snö, stark sol och bibehåller värme vintertid. Taket kan utformas translucent för att undertill åstadkomma ett ljust rum. Genom väderskyddet blir det mer inbjudande att mötas och umgås ute i rummet mellan husen även under kvällar, regnväder och vintertid.

Enklare tillsammansbyggen

Räkneexempel med beräknad kostnad och tidsåtgång för tre enklare tillsammansbyggen på Asfaltsplanen

UTEKÖK - 8-10 arbetsdagar

Två byggpedagoger, ett bygglag (10 deltagare). Inkl. uppstart, verktyg- och säkerhetsgenomgång, planering, materialinköp och transporter.

Byggs på fyra helger under våren.

Ett robust, flexibelt och vädertåligt utekök som kan öppnas och stängas till, bestående av 10 löpmeter arbetsbänk, låsbar förvaring, brännare, stekhäll, grill, diskbänk och diskho. En vind- och väderskyddad struktur med sedumtak. Bord och bänkar. Stor andel återbrukade material.

Budget: 100 000 SEK

SCEN / DANSBANA - 7 arbetsdagar

Två byggpedagoger, fjorton deltagare. Inklusive uppstart, verktyg- och säkerhetsgenomgång, planering, materialinköp och transporter.

Byggs i en byggbrigad under sommaren.

En öppen och upphöjd scen liknande dansbanan ungdomar under tre sommarveckor. vid Backaplan, försedd med en roterbar skärmvägg. El och belysning framdraget. Fasta högtalare. Mönstermålad.

Budget: 140 000 SEK

CYKELVERKSTAD OCH SNICKERI - 15 arbetsdagar

Två byggpedagoger, 12 deltagare. Inklusive uppstart, verktyg- och säkerhetsgenomgång, planering, materialinköp och transporter.

Genomförs tillsammans med sommarjobbade

En kombinerad cykelverkstad, förråd och ett utesnickeri i tre containrar som grupperas tillsammans. containrarna skapar tillsammans en avgränsad utomhusyta som kan få ett väderskydd och som ger ett gott stöd för det fortsatta sociala byggandet på asfaltsplanen.

Budget: 220 000 SEK

Ett utekök är en funktion som kan generera många möten och nya relationer.

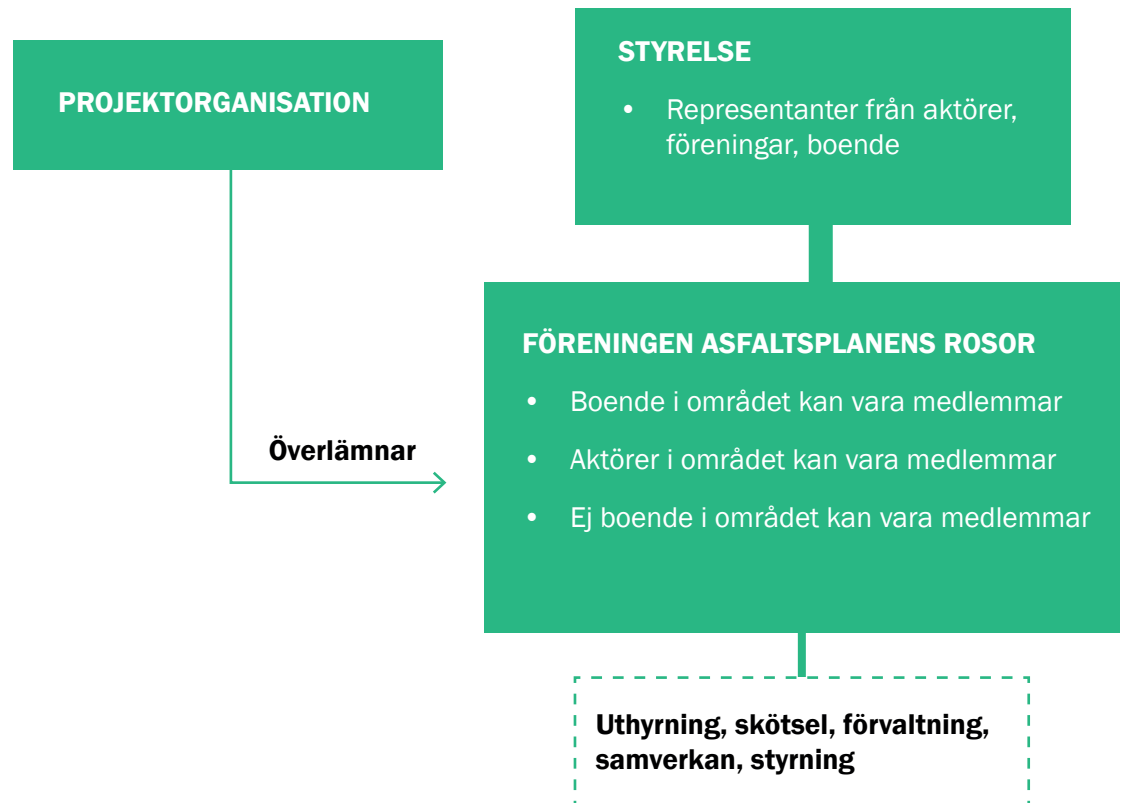
GENOMFÖRANDE, FAS 5: Förvaltning och användning

Det är lätt att glömma betydelsen av förvaltningsfasen, men det är då allt som har skapats i projektet ska komma till långsiktig nytta och användas hållbart - det är också den längsta fasen av varje bygg- och utvecklingsprojekt.

Den sociala byggprocessen innebär att bygget sker genom ett deltagande i skapandet - denna inbjudan till deltagande behöver ha en kontinuitet i förvaltningen och det faktiska ägandet av funktionerna på ytan.

Om föreningar ges möjligheten att disponera och fortsätta att utveckla delar av ytan så läggs en god grund för ansvarstagande.

Vårt förslag till förvaltningsorganisation och drift av ytan innebär att projektorganisationen successivt ska överlämna färdigställda delar till en nybildad lokal förening som kan ha såväl boende som aktörer som medlemmar. Det kan diskuteras om föreningen bör ansvara för hela asfaltsplanen eller delar av den, dess roll blir att företräda brukarintresset och att samla och kanalisera det fortsatta engagemanget i en demokratisk kanal.

Asfaltsplanen - från ödeplats till mötesplats i Brunnsbo genom en medborgardriven platsutveckling

Förstudie på uppdrag av Socialförvaltningen Hisingen 2023